

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2021

Bc. David Peka

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Mediální konstrukce Severní Koreje za vlády

Kim Čong-ila a Kim Čong-una

Diplomová práce

Autor práce: Bc. David Peka

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29. 4. 2021

David Peka

Bibliografický záznam

PEKA, David, 2021. Mediální konstrukce Severní Koreje za vlády Kim Čong-ila a Kim Čong-una. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

Rozsah práce: 117 123 znaků

Anotace

Severní Korea patří k nejizolovanějším státům na světě. Média proto hrají významnou roli v utváření obrazu této země v zahraničí. Cílem této diplomové práce bylo zjistit, jakým způsobem česká online média reprezentovala KLDR mezi lety 2010–2012. Toto období je zajímavé mj. tím, že v KLDR došlo k předání moci mezi Kim Čong-ilem a Kim Čong-unem, proto bylo dílčím cílem této práce zjistit, jak česká online média o tomto předání moci referovala. Ve výzkumné části práce jsem kvalitativně analyzoval 48 článků z pěti českých online médií, konkrétně se jednalo o lidovky.cz, novinky.cz, iHNed.cz, respekt.cz a reflex.cz. Jako techniku výzkumu jsem zvolil zakotvenou teorii. Cílem výzkumu však nebylo vybudovat samotnou teorii, ale s pomocí třístupňového kódování konceptualizovat a popsat vztahy mezi jednotlivými mediálními reprezentacemi KLDR. Z provedené analýzy vyplynulo, že online média ve zkoumaném období referovala o KLDR především v souvislosti se špatnou ekonomickou situací v zemi a souvisejícími hlubokými nerovnostmi mezi vládnoucí vrstvou a lidem. O předání moci v Severní Koreji referovala česká média v souvislosti se špatným zdravotním stavem Kim Čong-ila. Po jeho smrti se média zaměřovala na nejistotu ohledně dalšího směřování země. V závěru zkoumaného období reprezentovala média Kim Čong-una jako nového vůdce Severní Koreje, který si hledá svůj styl vlády, založený na kultu osobnosti své dynastie.

Annotation

North Korea is one of the most isolated countries in the world. The media therefore play an important role in shaping the image of this country abroad. The aim of this diploma thesis was to find out how Czech online media represented the DPRK between 2010 and 2012, when the power was transferred from Kim Jong-il to Kim Jong-un. In the first part of the thesis, I qualitatively analysed 48 articles from five Czech online media: lidovky.cz, novinky.cz, iHNed.cz, respekt.cz and reflex.cz. I chose grounded theory as a research technique. However, the aim of the research was not to build the theory itself, but to conceptualize and describe the relations among the individual media representations of the DPRK. The analysis revealed that the online media reported on the DPRK mainly in connection with country's poor economic situation and with related deep inequalities between the ruling class and people. The transfer of power in North Korea was reported by Czech media in connection with Kim Jong-il's poor health. After his death, the media

focused on uncertainty about the country's future. At the end of the period the media represented Kim Jong-un as the new North Korean leader, who was seeking for his own ruling style, which was based on the cult of personality.

Klíčová slova

Severní Korea, česká online média, mediální reprezentace, kvalitativní výzkum, Kim Čong-il, Kim Čong-un

Keywords

North Korea, czech online media, media representations, qualitative research, Kim Jong-il, Kim Jong-un

Title

North Korea's media construction under Kim Jong-il and Kim Jong-un rulership

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat vedoucí PhDr. Lence Vochocové, Ph.D. za cenné rady a doporučení, které mi pomohly při psaní této diplomové práce.

Obsah

ÚVOD.....	4
1. SEVEROKOREJSKÁ HISTORIE A SOUČASNOST, HISTORICKÉ UKOTVENÍ TÉMATU	6
1.1 DĚJINY SEVERNÍ KOREJE DO ROKU 1910.....	6
1.2 DĚJINY SEVERNÍ KOREJE OD ROKU 1910 DO ROKU 1945	7
1.3 ROZDĚLENÍ KOREJSKÉHO POLOOSTROVA A KOREJSKÁ VÁLKA	8
1.4 POVÁLEČNÉ DĚJINY SEVERNÍ KOREJE	8
1.5 IDEOLOGIE ČUČCHE	11
1.6 PŘEVZETÍ MOCI KIM ČONG-ILEM	12
1.7 OBDOBÍ VLÁDY KIM ČONG-ILA	14
1.8 PŘEVZETÍ MOCI KIM ČONG-UNEM	15
2 VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI, KTERÉ OVLIVNILY KLTR.....	19
2.1 PRVNÍ JADERNÁ KRIZE A DOHODNUTÝ RÁMEC	19
2.2 NAMÁHAVÝ POCHOD	20
2.3 UDÁLOSTI ROKU 1998	20
2.4 HISTORICKÝ SUMMIT SEVERNÍ A JIŽNÍ KOREJE.....	21
2.5 JADERNÁ KRIZE A ÚSPĚŠNÝ TEST ATOMOVÉ BOMBY	21
2.6 DOHODA O JADERNÉM ODZBROJENÍ A OPĚTOVNÉ ZHORŠENÍ VZTAHŮ	22
2.7 SEVERNÍ KOREA JADERNOU VELMOCÍ.....	23
2.8 PROČ NEBYLA OTÁZKA KLTR STÁLE VYŘEŠENA?.....	24
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	26
3.1 MEDIÁLNÍ REPREZENTACE AUTORITÁŘSKÝCH STÁTŮ V ČESKÝCH MÉDIÍCH	26
3.2 MEDIÁLNÍ REPREZENTACE SEVERNÍ KOREJE VE SVĚTOVÝCH MÉDIÍCH	27
3.3 MEDIÁLNÍ REPREZENTACE KLTR V ZÁPADNÍCH ANGLOFONNÍCH MÉDIÍCH	28
3.4 ROZDÍLNÝ PŘÍSTUP AMERICKÝCH A JIHKOREJSKÝCH MÉDIÍ.....	30
3.5 MEDIÁLNÍ REPREZENTACE KLTR V SOUVISLOSTI S KULTUROU A SPOTEM	32
4 METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA	35
4.1 VÝZKUMNÁ METODA.....	35
4.2 VÝBĚR MÉDIÍ	36
4.3 VÝBĚR VZORKU	37
5 EMPIRICKÁ ČÁST– PŘEDSTAVENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	38
5.1 STRUČNÉ PŘEDSTAVENÍ KOSTRY DAT	38
6 PODROBNÉ VÝSLEDKY VÝZKUMU	41
6.1 EKONOMICKÁ DEPRESE JAKO KLÍČOVÁ PERSPEKTIVA V REPREZENTACÍCH SEVERNÍ KOREJE	41
6.2 KIM VERSUS LID.....	42
6.3 AUTOKRACIE	43
6.4 NEPOTISMUS A BLÍZKOST K ELITÁM	45
6.5 INFORMAČNÍ POKLIČKA	45
6.6 ČÍNA PODPOROVATEL	46
6.7 KLTR POD TLAKEM A JADERNÁ PÁKA.....	47
6.8 TRADIČNÍ SEVEROKOREJSKÉ VÝSTŘELKY A PROTIREAKCE	48
6.9 KULT OSOBNOSTI/ ZBOŽŠTĚNÍ	49
6.10 NEPŘÍČETNÝ KIM ČONG-IL	50
6.11 MOCENSKÉ VAKUUM A NOVÝ VŮDCOVSKÝ STYL	50
7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	52
ZÁVĚR.....	54
SUMMARY	56

POUŽITÁ LITERATURA	57
AKADEMICKÉ PRÁCE	57
KNIŽNÍ ZDROJE	59
INTERNETOVÉ ZDROJE	60
ZDROJE VÝZKUMNÉ ČÁSTI	62
TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE	65
SEZNAM PŘÍLOH	68

Úvod

Korejská lidově demokratická republika (KLDR) patří k nejvíce izolovaným státům světa. Vzhledem k tomu, že je Severní Korea obtížně dostupná a od Česka navíc geograficky vzdálená, vytváří si většina lidí představu o této zemi především na základě mediálních sdělení (Špitálníková, 2020, s. 9). Právě kvůli tomu, že médiím je přisuzována významná role v utváření obrazu Severní Koreje, považují způsoby, jakými média tuto zemi reprezentují, za hodné zkoumání. K volbě tématu mě vedl i fakt, že problematikou mediální reprezentace KLDR se v souvislosti s českými médii zabývalo jen velmi málo autorů.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se zaměřuji na problematiku KLDR, konkrétně ve spojitosti s tamní ideologií a historickými souvislostmi. Tato část práce nabízí rovněž shrnutí výsledků českých i zahraničních výzkumů, které se zabývaly mediálními reprezentacemi autoritářských států a Severní Koreje.

V praktické části diplomové práce představuji výsledky kvalitativního výzkumu, který byl realizován na základě techniky zakotvené teorie. Jeho cílem bylo za pomoci otevřeného, axiálního a selektivního kódování konceptualizovat a popsat vztahy mezi jednotlivými typy mediálních reprezentací KLDR. Tématem výzkumu byl mediální obraz KLDR na přelomu vlády posledních dvou vůdců, tedy Kim Čong-ila a Kim Čong-una. Konkrétně se jednalo o období mezi lety 2010–2012. Rok 2010 byl posledním celým rokem, kdy vládnul Kim Čong-il. Rok 2011 byl obdobím, kdy se severokorejský režim začal připravovat na předání moci a rok 2012 byl prvním rokem vlády současného severokorejského vůdce Kim Čong-una.

Výzkumný vzorek byl sestaven z obsahů webových stránek zavedených tištěných médií, konkrétně se jednalo o následující zpravodajské weby: lidovky.cz, novinky.cz, iHNed.cz, respekt.cz a reflex.cz. Výzkum byl proveden zejména na rozsáhlejších textech, u nichž jsem předpokládal hlubší vhled do problematiky zkoumané země. Celkem bylo analyzováno 48 článků. Výzkum se řídil třemi výzkumnými otázkami, hlavní výzkumná otázka zněla: „*Jak česká online média referují o Severní Koreji v letech 2010–2012?*“ Vedlejší výzkumná otázka si kladla za cíl zjistit dominantní témata, na která se ve zkoumaném období média zaměřovala: „*Na která témata/rámce se média zaměřují?*“ Druhá vedlejší výzkumná otázka se zaměřovala na to, zda a případně jak média reprezentovala proces předávání moci v KLDR: „*Změnila se témata, na která se média zaměřovala, v průběhu předávání moci a poté, co začal vládnout Kim Čong-un? Pokud ano, pak jak?*“

Tato diplomová práce si klade za cíl zjistit, na jaká témata a rámce se česká online média v letech 2010–2012 zaměřovala, jakým způsobem byla v tomto období Severní Korea reprezentována a jak média referovala o předání moci mezi posledními dvěma severokorejskými vůdci.

Při psaní praktické části této práce jsem se, po konzultaci s vedoucí diplomové práce, odklonil od schválených tezí. Hlavní změnou bylo zkrácení zkoumaného období, které bylo pro potřeby diplomové práce příliš obsáhlé. Původně plánovaných pětadvacet let jsem zkrátil na tři roky. Roky 2010-2012 byly vybrány záměrně, a to z důvodu, že v rozmezí těchto let došlo k mocenské výměně v čele Severní Koreje. V souvislosti s těmito změnami jsem také přeformuloval a přesněji definoval výzkumné otázky. Další změna spočívá v aplikaci analýzy na online média, namísto médií tištěných. Toto rozhodnutí jsem učinil zejména proto, že online média nabývají na stále větším významu, ale také proto, že obsahy tištěných a online verzí médií se mezi sebou často shodují.

1. Severokorejská historie a současnost, historické ukotvení tématu

1.1 Dějiny Severní Koreje do roku 1910

Dějiny samotné Severní Koreje byly významně ovlivněny historickým vývojem celého Korejského poloostrova. Jak uvádí Marshall (2015, s. 218), historický vývoj a geografická poloha staví Korejský poloostrov do nezáviděníhodné pozice mezi dvě mocnosti, kterými jsou Čína a Japonsko.

Rozpolcenost a nejednotnost Korejského poloostrova můžeme sledovat už od starověku. Ke vzniku prvního historicky doloženého státního útvaru došlo po válkách pěti kmenů. Z tohoto konfliktu se nakonec ustanovilo království zvané Starý Čoson (4.- 1. století před naším letopočtem). To se rozkládalo zčásti na území Mandžuska a zčásti v severní části Korejského poloostrova. Po království Čoson následovalo tzv. období Tří království. Ta několik stovek let bojovala proti sobě s cílem získat dominantní vliv nad Korejským poloostrovem. V průběhu staletí si jednotlivá království platila za zahraniční vojenskou pomoc při bojích proti ostatním královstvím, a tak byl korejský poloostrov v průběhu dějin více či méně pod vlivem Číny a Japonska (Steiner Gashi, Gashi, 2010, s. 24–29).

Ve 13. století vtrhnul na Korejský poloostrov mongolský dobyvatel Čingischán, který území vyplnil a zdevastoval. Po rozpadu Mongolské říše svítla Korejskému poloostrovu naděje. Nejsilnější z původních tří království byla dynastie Korjo¹, ta se pokusila poloostrov sjednotit. Spory mezi jednotlivými dynastiemi a královstvími však byly příliš rozsáhlé a dynastie Korjo v průběhu těchto sporů zanikla. Vítězně z těchto dohadů nakonec vyšla dynastie Čoson, která zemi vládla od roku 1392 až do roku 1910. Dynastie Čoson uznala nadvládu čínské dynastie Ming, čímž si na úkor své nezávislosti zajistila rychlý růst. Země měla nejen zajištěný mír na severní hranici, ale také politickou stabilitu. V důsledku čínské nadvlády se v zemi začal rozšiřovat konfucianismus². Koncem 16. století vpadli na poloostrov Japonci a následně ho dobyli. Čínské armádě se nicméně po šesti letech povedlo získat poloostrov zpět. Hned na počátku 17. století zanikla čínská dynastie Ming a do země vpadla Mandžuská dynastie, která si postupně na poloostrově vydobyla nadvládu. Dynastie Čoson nadvládu akceptovala, avšak kvůli neblahým zkušenostem z minulosti se uzavřela do izolace, která následně trvala dalších 200 let. Po tuto dobu přijímala pouze lodě z Mandžuska. Izolaci prolomili až v roce 1876 Japonci, kteří si vojensky vynutili začátek

---

¹ Z názvu dynastie Korjo je později odvozen název Korea.

² Konfucianismus je učení čínského filozofa Konfucia. Jedná se o systém společenských, etických a náboženských myšlenek (Halada, 1996, s. 145).

obchodování mezi oběma zeměmi. To znamenalo významnou změnu pro doposud izolovaný Korejský poloostrov. Slábnoucí vliv Číny se snažili Japonci využít ve svůj prospěch, a tak začal souboj o vliv, který přerostl ve válečný konflikt. V něm roku 1894 zvítězilo Japonsko, čímž skončila více než tisíciletá nadvláda Číny nad Korejským poloostrovem. Z této nově vzniklé situace se pokusila těžit také Ruská říše, která se snažila získat moc v severních částech poloostrova. V roce 1904 však přišel střet mezi japonskou a ruskou armádou. Ruská armáda se z tohoto střetu stáhla a Korea byla rok na to prohlášena za japonský protektorát, k Japonsku byla připojena v roce 1910 (Steiner Gashi, Gashi, 2010, s. 24–29).

1.2 Dějiny Severní Koreje od roku 1910 do roku 1945

Okupace Japonskem trvala od roku 1910 do roku 1945. Těchto 35 let je považováno za jedno z nejtemnějších období v historii poloostrova³. Korea se po podpisu tzv. anekční smlouvy stala koloniální součástí Japonského císařství. Japonci zde tak začali rozšiřovat svůj vliv a snažili se ho uplatňovat ve všech částech společnosti. Okupace byla pro Korejce velmi krutá. Japonci, ve snaze odstranit staré pořádky a modernizovat poloostrov, začali s tvrdými represemi. Mezi ně patřila například cenzura, bylo zakázáno shromažďování a do ústraní se musela odebrat i korejská inteligence. Toto období trvalo až do roku 1919, kdy došlo na poloostrově k masovým demonstracím proti japonské nadvládě. Demonstranti předložili deklaraci nezávislosti a chtěli se osamostatnit. Japonci však demonstraci potlačili a o život přišlo více než sedm tisíc obyvatel. Výsledkem bylo alespoň částečné uvolnění poměrů, kdy začaly opět vycházet korejsky psané noviny a omezení politicko-kulturního života byla méně striktní. Další utužování japonské moci přišlo po roce 1934. Japonci se snažili z Korejského poloostrova vytvořit plnohodnotnou součást Japonska. Ze školních osnov například zmizela korejština a nahradila ji japonština. Znovu byly zavedeny přísné restrikce a cenzura, v reakci na to začali korejští občané prchat ze země. Mnoho Korejců bylo v tomto období také zneužíváno k otrockým pracím. Japonci si moc drželi až do konce druhé světové války, kdy byl jejich stát ochromen svržením atomových bomb na města Hirošimu a Nagasaki (Špitálníková, 2017, s. 158–160).

---

³ Toto období je hojně využíváno současnou severokorejskou propagandou.

1.3 Rozdělení Korejského poloostrova a korejská válka

Po porážce Japonska v roce 1945 začaly ruské jednotky postupovat od oblasti Mandžuska směrem na jih. Američané však v té době ještě neměli své jednotky na Korejském poloostrově, protože jejich síly byly soustředěny především na Japonsko. Jelikož by Američané nestihli své jednotky přemístit na ostrov dříve, než by ho Sověti celý obsadili, museli navrhnout alternativní řešení. Tím řešením bylo rozdělit poloostrov podél 38. rovnoběžky a doufat v to, že Sovětský svaz tento návrh přijme. Naštěstí pro Američany Rusko na tuto dohodu přistoupilo, a tak se korejský poloostrov rozdělil na dvě poloviny. Toto řešení nemělo žádné geografické, ani etnické opodstatnění, 38. rovnoběžka pouze protínala poloostrov zhruba v polovině (Marshall, 2015, s. 218–219).

Hranice obou států se ustálila, a proto se k roku 1947 jak SSSR, tak USA z oblasti stáhly. Na severu došlo v roce 1948 k vyhlášení Korejské lidově demokratické republiky, pod vedením Kim Ir-sena a jeho vlády. Na jihu proběhly volby, v nichž zvítězilo Sdružení pro podporu nezávislosti, a následně zde byla vyhlášena Korejská republika. Napětí mezi oběma státy však začalo eskalovat a již v červnu roku 1950 začala korejská válka. V první fázi války vstoupila severokorejská vojska pod vedením Kim Ir-sena a s podporou Číny do Jižní Koreje. Zakrátko se proboujvala k Soulu a téměř za měsíc se dostala až do jižních částí poloostrova. To vyvolalo reakci OSN, která KLDK označila za agresora. V září roku 1950 proto do oblasti vyslala své vojáky. Těm se podařilo zakrátko dobýt ztracená území a již v říjnu 1950 tato vojska překročila 38. rovnoběžku a postupovala dále na sever. V roce 1951 však byla armáda OSN zatlačena zpět, a to kvůli tzv. čínským lidovým dobrovolníkům, jejichž uskupení čítalo na milion mužů. Fronta se nakonec zastavila na 38. rovnoběžce, ani jedné straně se nepodařilo nepřátelskou linii prolomit a tento stav trvá prakticky dodnes. Na 38. rovnoběžce bylo v roce 1953 ustanoveno demilitarizované pásmo. Paradoxem je, že mezi oběma Korejemi nebyla nikdy uzavřena oficiální mírová dohoda a země jsou tak fakticky stále ve válce (Kuklíkovi, 2005, s.137–138).

1.4 Poválečné dějiny Severní Koreje

Korejská válka zanechala zem zdevastovanou, i proto bylo hlavním cílem prvního tříletého plánu (1954–1956) obnovit průmyslová odvětví, která byla válkou značně poničena. Během první tříletky došlo v Severní Koreji také k definitivnímu upevnění samovlády Kim Ir-sena. V zemi vedle obnovování průmyslu docházelo také k tvrdému útlaku a násilí proti opozici (Špitálníková, 2017, s. 172).

KLDR se v té době začala distancovat od ideologie SSSR. V roce 1956 se totiž Sovětský svaz na tajném XX. sjezdu KSSS po projevu Nikity Chruščova odklonil od politiky kultu Stalinovy osobnosti. SSSR odsoudil jeho praktiky a ideologicky se od uctívání jedné osobnosti distancoval. Podle Chruščova se kvůli kultu osobnosti soustředila až příliš velká moc ve Stalinových rukou. V důsledku toho byl následně vyobrazován jako nadčlověk s nadpřirozenými vlastnostmi. Tento fakt nebyl podle Chruščova v souladu s ideologií marxismu-leninismu (Veselý, 2001, s. 269–278).

Chruščovův projev mohl mít svým významem vliv i na Severní Koreu, protože v té době již měl Kim Ir-sen kult své osobnosti relativně pevně vybudován. XX. sjezdu se účastnila i severokorejská delegace, která následně její obsah přetlumočila na třetím sjezdu Korejské strany práce (dále KSP). Po sjezdu KSP se ve straně začalo kriticky přistupovat k tehdejšímu poměru v zemi a začalo se více upozorňovat na chyby, kterých se vedení dopustilo. Kim Ir-sen a jeho vedoucí spolupracovníci se začali obávat o své postavení, což následně vyústilo v popravu ministra zahraničí a dalších nepohodlných osob. Od této chvíle byl kult osobnosti v Severní Koreji již pevně ustanoven.

Po prvním tříletém plánu, v němž došlo k upevnění kultu osobnosti, následoval ještě pětiletý plán (1956–1961) a sedmiletý plán (1961–1967). Všechny tyto hospodářské plány podpořily produkci a rozvoj země, což v šedesátých letech vyneslo Severní Koreji titul druhé průmyslově nejrozvinutější země ve Východní Asii. Současně s rozvojem průmyslu však probíhal i masivní rozvoj socialismu a byly propagovány nové severokorejské hodnoty. Docházelo i ke kolektivizaci, což se projevilo zejména v 60. letech, kdy stranický politický výbor začal přebírat továrny a výroby. Kim Ir-sen si dále upevňoval svou moc a v polovině šedesátých let již byl propagandou zobrazován jako ten, kterému Severokorejci vděčí za nebývalý ekonomický rozvoj a také za všechny úspěchy, kterých se podařilo v uplynulých letech dosáhnout. Cílem propagandy bylo mimo jiné vzbudit u občanů pocit života v blahobytu. Doopravdy však byla závislost Severní Koreje na Číně a SSSR značná, i když se propaganda snažila tvrdit opak a zobrazovala Severní Koreu jako silnou a nezávislou zemi (Špitálníková, 2017, s. 172–174).

Období blahobytu a ekonomického růstu Severní Koreje však skončilo koncem 60. let. Severokorejští pamětníci na toto období stále vzpomínají jako na období vysoké prosperity (Lankov, 2015, s. 70–71). Důvodem úpadku severokorejské ekonomiky byla jednak série špatných politických rozhodnutí, vysoké výdaje na armádu, ale také ropná krize, která v 70. letech zasáhla celý svět. Mezi špatná politická rozhodnutí patřily například

investice do těžkého průmyslu. Mylná byla také víra v to, že Severní Korea je schopna vytvořit veškeré potřebné produkty svépomocí. Kapacity a schopnosti severokorejského hospodářství orientovaného na těžký průmysl však takové míry nezávislosti nedosahovaly, a proto začaly v Severní Koreji docházet obyčejné věci denní potřeby. Severní Korea se po ropném šoku v roce 1973 masivně zadlužila a z dluhů už se nikdy nevzpamatovala (Lankov, 2015, s. 70–76).

Koncem 80. let začalo v postsocialistických státech docházet k přechodu od centrálně řízených ekonomik k tržnímu systému hospodářství. Bývalé státy východního bloku postupně otevíraly a liberalizovaly svoje trhy. Severní Koreu zásadně poznamenal pád Sovětského svazu, a to hned z několika důvodů. Nejdůležitější změnou bylo přerušování finanční podpory, kterou SSSR severokorejskému režimu až doposud poskytoval. Vedle toho se Severní Koreji nepodařilo otevřít svou ekonomiku světu a nepodařilo se ani navázat obchodní styky, které by podporu ze strany SSSR nahradily. Příčinou toho byla především ekonomická doktrína a ideologické přesvědčení čučche⁴. Veškeré pokusy o modernizaci trhu selhaly. Nepodařilo se vydat po vzoru Číny a nepodařilo se ani přilákat zahraniční firmy, protože zákony v Severní Koreji byly pro zahraniční investory příliš striktní a velmi rizikové. Po pádu SSSR zasáhl Severní Koreu ještě hlubší ekonomický propad. V zemi nebyl dostatek základního spotřebního zboží, potravin a chyběly i dodávky energie. Zemědělství se zhroutilo, k čemuž dopomohly také živelní katastrofy. Kvůli ekonomickému propadu a přírodním katastrofám začal v zemi sužovat hladomor, který vypukl v polovině devadesátých let. Nutno ale podotknout, že se k němu schylovalo již od počátku dekády. Krizi navíc umocnila smrt vůdce Kim Ir-sena, který zemřel 8. července roku 1994. Mnoho pozorovatelů se kvůli tomu domnívalo, že se současný politický režim neudrží a zhroutí se. Nástupce Kim Ir-sena, jeho syn Kim Čong-il, však dokázal režim udržet. Hlavním důvodem, proč diktátorský režim v Severní Koreji nepadnul, je jednak masivní propaganda, represe, ale především snaha udržet režim bez ohledu na bídu a trýzeň obyvatel (Chlada, 2008, s. 98–100).

Politickou situaci, stav i chování Severní Koreje lze lépe pochopit, pokud rozumíme ideologickým základům, na kterých tato země stojí. Pro lepší orientaci v problematice a pochopení severokorejského režimu je nezbytné přiblížit ideologii čučche.

---

⁴ Viz níže.

1.5 Ideologie čučche

Politická filozofie čučche se stala oficiální ideologií KLDR v roce 1972. Slovo čučche bývá často překládáno jako absolutní soběstačnost. Autorem termínu je Kim Ir-sen, který tuto ideu dále rozvádí jako schopnost udržet si nezávislou a suverénní pozici, odmítat závislost na druhých, ukazovat revolučního ducha a mít důvěru ve vlastní sílu a schopnosti. Podle KLDR je čučche Kim Ir-senovo kreativní pojetí principu marxismu-leninismu, který je aplikován na současnou politicko-ekonomickou realitu Severní Koreje. Dynastie Kimů dokázala skrze tuto ideologii ovládnout Severní Koreu. Indoktrinace obyvatelstva ideologií čučche pomáhá generacím diktátorů přecházet ekonomickou stagnaci, špatné životní podmínky i hladomory, ty však nepostihují přímo je, ale ostatní severokorejské občany (Lee, 2003, s. 105).

Ideologie čučche stojí na třech klíčových principech, které se nazývají čadžu, čarip a čawi. Ty poprvé představil Kim Ir-sen ve svém projevu v roce 1967 na Nejvyšším lidovém shromáždění.

Čadžu znamená princip politické nezávislosti, respektu a rovnosti mezi národy. Dodržování principu čadžu je jednou z hlavních příčin izolovanosti KLDR. Čadžu totiž stigmatizuje spolupráci s ostatními státy. Pokud by Severní Korea spolupracovala s ostatními státy, mohlo by to zabránit dodržování principu čadžu, což by následně ohrozilo národní suverenitu a soběstačnost (Lee, 2003, s. 106–107).

Princip čarip vyjadřuje ekonomickou nezávislost. Podle Kim Ir-sena je soběstačné národní hospodářství klíčové pro dosažení politické jednoty a prosperity. Princip čarip je proto vnímán v provázanosti s principem čadžu. Podle Kim Ir-sena by totiž nebylo možné budovat socialistickou republiku bez soběstačné a nezávislé ekonomiky. Silná ekonomika se podle ideologie čučche skládá ze silné základny těžkého průmyslu, kterému dominuje strojírenství. Z této základny se následně rozvíjí lehký průmysl, jako například zemědělství, doprava a ostatní oblasti ekonomiky. Kim Ir-sen však viděl, že KLDR nebude schopna přežít bez vydatné zahraniční pomoci. Zajistil si proto ve své době úzkou hospodářskou spolupráci s ostatními socialistickými zeměmi, a to navzdory ideologii (Lee, 2003, s. 106–107).

Princip čawi znamená vojenskou nezávislost. Podle Kim Ir-sena nemá KLDR zájem o válku, ale pokud by vypukla, nebojí se jí. V případě agresivní politiky ze strany nepřátel je podle principu čawi Severní Korea připravena bránit národní nezávislost a myšlenku revoluce, a to za pomoci mobilizace celé země (Lee, 2003, s. 106–107).

Ideologie čučche byla v KLDR použita k legitimizaci a upevnění stalinistického režimu pod osobní mocí Kim-Ir sena. Navíc pomohla vytvořit národní hrdost v politicko-

ekonomickém souboji s Jižní Koreou. Kim Ir-sen využil tuto ideologii také ke zdůraznění důležitosti člověka a k zažehnutí nacionalismu a revoluční energie v severokorejských občanech. Na mezinárodní úrovni použil Kim Ir-sen ideologii čučche jako záminku pro odstranění přímého vlivu SSSR a ČLR⁵. Nezávislost na jiných státech je i z historické perspektivy pro Severní Koreu důležitým úkolem (Lee, 2003, s. 112).

V dalších částech diplomové práce popíšu to, jak probíhalo převzetí moci Kim Čong-ilem a také vládu Kim Čong-ila a Kim Čong-una.

1.6 Převzetí moci Kim Čong-ilem

Kim Čong-il se narodil 16. února roku 1942. Místo jeho narození však není zcela jasné. Severokorejské zdroje uvádějí jako místo narození posvátnou horu Pektusan. Jako nejpravděpodobnější verze se však jeví, že se Kim Čong-il narodil v ruském městě Nikolsk⁶. Vztah Kim Čong-ila a jeho otce Kim Ir-sena nebyl idylický, ačkoliv se ho tak severokorejská propaganda snaží vykreslit. Otec na tři roky zcela opustil Kim Čong-ila poté, co mu v 8 letech zemřela matka (Lim, 2009, s. 10–11).

Rok po smrti Kim Čong-ilovy matky napadl Kim Ir-sen Jižní Koreu, po návratu z války se se synem potkal v hlavním městě Pchjongjangu, ale nepodařilo se jim navázat bližší kontakt. Jeho otec si zanedlouho poté našel novou partnerku, kterou byla jeho sekretářka Kim Song-e. S tou zplodil Kim Čong-ilova nevlastního bratra Kim Pjong-ila. V roce 1964 vystudoval Kim Čong-il Pchjongjanskou univerzitu. V souvislosti s dokončením studií se očekávalo, že bude buď dosazen do nějaké státnické funkce nebo mu bude udělen některý z význačných severokorejských titulů. Nic z toho se však nestalo, protože se Kim Ir-sen rok před zakončením synových studií, oženil se svou sekretářkou Kim Song-e. Kim Čong-il byl otcovým skutkem v podstatě vyřazen z možnosti převzít vládu nad KILDR, a to i přes to, že byl jeho prvorozeným synem. Poté, co se Kim Song-e stala vůdcovou manželkou, začal se na následovnictví připravovat její syn Kim Pjong-il. Kim Čong-ilovi nebylo umožněno podílet se na závažných mocenských rozhodnutích a namísto toho byl umístěn do Oddělení pro propagandu a agitaci. Všichni významní severokorejští vykonavatelé moci stáli tou dobou pevně za Kim Song-e⁷ a zdálo se, že Kim Čong-il bude z následnictví vyděděn. Paradoxem je, že Kim Čong-il během své práce

---

⁵ Čínská lidová republika

⁶ Dnes se město jmenuje Ussurijsk.

⁷ Toto období je v souvislosti s dalším vývojem v Severní Koreji velmi tabuizované, podle oficiální verze začal Kim Čong-il svou kariéru v Oddělení pro organizaci a řízení.

v propagandistickém oddělení pomáhal budovat kult svého otce a jeho nejbližších spolubojovníků. I když se původně zdála pozice v tomto oddělení bezvýznamná, pro Kim Čong-ila byla v následném boji o moc klíčová (Čin-Song, 2015, s. 144–145).

K možnosti získat zpět svůj nárok na následnictví se Kim Čong-il dostává zdánlivou náhodou. V roce 1969 se totiž ministr národní bezpečnosti Kim Čchang-bong pokusil o puč proti Kim Ir-senovi. Ten se mu však nepovedl a na jeho místě ho nahradil generál Choi Hyon, který byl velkým zastáncem tradic, a tedy i toho, že moc má převzít prvorozený syn. Navíc Kim Čong-ilovi zajistil nové místo v Oddělení pro organizaci a řízení (dále jen OOR).

Svůj mocenský boj však stále nevzdávala matka Kim Čong-ilova nevlastního bratra Kim Song-e. Kim Čong-il se dokázal její konkurenci zbavit díky tak zvaným třem revolucím. Kim Čong-il vytvořil po celé zemi uskupení mladých lidí, kteří měli naplnit tzv. revoluční cíle. Jednalo se o cíle průmyslu, kultury a ideologie. Za pomoci těchto uskupení získával čím dál větší regionální podporu, díky které byli následně z ústředních úřednických postů odstraňováni i vyšší představitelé. Kim Čong-il se tedy k mocenskému postavení probíjaval od spodních pater politiky. Oporu pro finální převzetí klíčových mocenských struktur našel Kim Čong-il ve filozofii čučche. U té změnil její výklad a z její původní orientace na člověka se tato filozofie přeorientovala na kult osobnosti nejvyššího vůdce. Tato změna byla průkazná od roku 1973, kdy bylo prohlášeno, že nejvyšší vůdce vede stranu a strana vede lid. Kim Ir-sen se tak stal uznávaným vůdcem, kterého nesměl pod hrozbou přísných sankcí nikdo zpochybnit. Do rukou se mu tak fakticky dostala ještě větší moc. Kim Čong-il však ovládal dvě klíčová oddělení – pro agitaci a také OOR, ty dostaly rázem větší pravomoci pod záminkou nutnosti důslednějšího propagování tzv. kimirsenu. Kim Čong-il tedy pomocí těchto dvou klíčových institucí ovládl stranu a od moci odstavil druhou složku moci – vládu, která se od této chvíle začala stávat pouhou loutkou (Čin-Song, 2015, s. 145–155).

Kim Čong-il navenek působil jako loajální následovník svého otce, doopravdy však za jeho zády přebíral moc a odstraňoval nepohodlné. K úplnému převzetí moci došlo v roce 1980, kdy veškeré klíčové informace a rozhodnutí procházely nejprve přes oddělení, která spadala do Kim Čong-ilových pravomocí. Až následně se tyto upravené informace a zprávy dostávaly k nejvyššímu vůdci Kim Ir-senovi. Důvodem, proč Kim Ir-sen tomuto postupnému přebírání moci nezabránil, bylo to, že se domníval, že jeho syn pouze pěstuje kult jeho vlastní osobnosti. Nejvyšší vůdce se čím dál více stával pouze symbolickým nositelem moci, veškerou moc již držel pevně v rukou jeho syn se svými spolupracovníky.

V Severní Koreji tak existovalo dvojí držení moci, kdy navenek řídil stát Kim Ir-sen a jeho spolupracovníci, avšak reálná moc již dávno spadala pod Kim Čong-ila. Kim Ir-sen tak dožíval doslova uvězněn v kultu svojí vlastní osobnosti. Po smrti Kim Ir-sena nevyslyšel Kim Čong-il ani jeho poslední přání, kterým bylo pohřbení po boku jeho revolučních bojovníků. Kim Čong-il tak neučinil ze strachu o své vlastní postavení. Již dlouho před smrtí svého otce měl Kim Čong-il faktickou moc v zemi, a proto pro něj bylo převzetí moci v roce 1994 snadnou záležitostí (Čin-Song, 2015, s. 145–155).

1.7 Období vlády Kim Čong-ila

Po smrti Kim Ir-sena byl Kim Čong-il okamžitě jmenován do funkce generálního tajemníka Korejské strany práce a stal se i předsedou Výboru národní obrany KILDR. Jmenováním do těchto funkcí se stal vrchním představitelem Severní Koreje. Paradoxem je, že oficiální prezidentská funkce i nadále zůstala Kim Ir-senovi. Severní Korea se tak stala jedinou nekrokracií v současném světě. Kim Ir-sen je v KILDR považován za jediného vůdce a všichni následovníci ho jen zastupují (Špitálníková, 2017, s. 180).

Osobnost Kim Čong-ila popsala Madeleine Albrightová. Ta se s ním osobně setkala v roce 2000, kdy Pchjongjang navštívila společně s Billem Clintonem, a to na konci jeho prezidentského funkčního období. Vůdce popsala jako člověka, který je sice izolovaný, ale nikoliv neinformovaný. Také se domnívá, že samotný Kim Čong-il upřímně věřil ve svoji výjimečnost a sám sebe viděl jako patrona a ochránce svého lidu. Ve stejném duchu Kim Čong-ila vyobrazovala i severokorejská propaganda. Tedy jako člověka, který bdí nad občany svého státu a stará se o jejich blaho. V tomto propagandistickém tvrzení je jednoznačně zřejmý paradox, kdy člověka zodpovědného za miliony mrtvých a podvyživených severokorejská propaganda takto velebí. Po nástupu Kim Čong-ila se očekávalo, že nový vůdce by mohl zemi reformovat například po vzoru Číny či Vietnamu. Vysvětlením, proč se touto cestou Severní Korea nevydala a pravděpodobně ani nevydá, je křehké období na začátku reform, při nichž v totalitních státech dochází k uvolňování poměrů. Toto období je pro vládnoucí dynastie potenciálně nebezpečné. Po uvolnění poměrů by totiž mohlo dojít k nepokojům, které by představovaly pro vládnoucí dynastii potenciální hrozbu, jež by v nejkrajnějším případě mohla vyústit až v její sesazení (Jacobson, 2018).

Kim Čong-il si v průběhu své vlády počínal podobně jako jeho otec. Zdědil stalinistický režim se severokorejskými aspekty a v kurzu této politiky také pokračoval. V mnohých ohledech byl i krutější než jeho otec, což dosvědčuje i fakt, že za jeho vlády se

rozdíjely obrovské koncentrační tábory⁸. V průběhu svého panování se snažil prosazovat ideologii čučche, a to zejména z hlediska nezávislosti KLDK. Za jeden z charakteristických rysů vlády Kim Čong-ila jsou považovány masivní investice do vývoje jaderných zbraní a také do armády, kterou má Severní Korea třetí největší na světě. Nutno zmínit, že tyto investice nezastavila ani chudoba a bída, kterou byla KLDK především v devadesátých letech sužována (Procházková, Nečásková, Kašpar, 2011).

V roce 2003 odstoupila Severní Korea od smlouvy, která se týkala nešíření jaderných zbraní. O jejím jaderném programu se vědělo, nicméně KLDK tvrdila, že se jedná o program civilní. V letech 2003 a 2009 však byly provedeny úspěšné jaderné testy. Jaderný program se KLDK snažila využívat jako páku pro nejrůznější diplomatická jednání, ze kterých vždy nakonec sešlo. V únoru 2007 sice KLDK přistoupila na dohodu o ukončení svého jaderného programu, nicméně o dva roky později již testovala nový typ atomové nálože (Reiner, 2010).

„Kim Čong-illovo srdce přestalo bít, ale jeho vznešené a majestátní jméno a přívětivá tvář navždy zůstane v paměti armády i lidu.“ Tak oznámila Severokorejská tisková agentura (KCNA) smrt svého vůdce. Ten zemřel 17. prosince roku 2011, údajně na kardiovaskulární potíže, ve věku 69 let. O rok dříve byl následníkem jmenován Kim Čong-un, nicméně proces převzetí moci nebyl tou dobou ještě zcela ukončen a světoví odborníci se kvůli tomu obávali nejen o stabilitu KLDK, ale i o stabilitu celého Korejského poloostrova (Hájek, 2011).

1.8 Převzetí moci Kim Čong-unem

Kim Čong-un se narodil 8. ledna 1984 jako třetí syn Kim Čong-ila, je zároveň synem nemanželským. Jeho matkou byla Ko Young Hui, etnická Korejka, která se však narodila v Japonsku (Špitálníková, 2017, s. 187).

O dětství a dospívání současného vládce KLDK toho není příliš známo. Jedním z mála zdrojů je japonský kuchař Kenji Fujimoto. Ten se dostal do přízně dynastie Kimů na jednom z banketů, na němž pro Kim Čong-ila připravoval japonský pokrm sushi. To Kim Čong-illovi natolik zachutnalo, že se stal jeho osobním kuchařem (Fujimoto, 2004, s. 107-108).

Kuchař Fujimoto se později stal i opatrovníkem Kim Čong-una. Ve svých výpovědích, které vydal po návratu do Japonska, mluví o Kimovi jako o velmi soutěživém a cílevědomém dítěti. Fujimoto však o Severní Koreji nikdy nemluvil vyloženě kriticky, a

---

⁸ Podle jihokorejských tajných služeb bylo v těchto táborech v roce 2009 vězněno 154 000 lidí (Hájek, 2011).

to i proto, že v KLR nadále žije jeho rodina. Odborníci na severokorejskou problematiku se proto k jeho výpovědím staví s odstupem. Faktem však zůstává, že dokázal předpovědět panovnictví Kim Čong-una ještě dlouho předtím, než ho začal kdokoliv předpokládat (McCurry, 2012).

Kim Čong-un se v polovině 90. let dočasně odstěhoval do Švýcarska, kde pod změněným jménem Pak-un studoval na místních školách. Ve Švýcarsku toho času studovali i jeho starší bratři Kim Čong-nam a Kim Čong-čchol, ale na prestižnějších školách než Kim Čong-un. Spekuluje se, že v té době ještě nikdo neočekával nástupnictví nejmladšího syna. Z dob studií ve Švýcarsku je o Kimovi známo, že studoval jazyky, bydlel nedaleko od školy a ve volném čase se intenzivně věnoval basketbalu. V roce 2001 však náhle Švýcarsko opustil a přesunul se zpět do Severní Koreje (Powell, 2012).

Rok po návratu do Severní Koreje začal Kim Čong-un studovat na Kim Ir-senově univerzitě v Pchjongjangu. Náplní jeho studia bylo vojenské vedení s orientací na filozofii čučche. Jednalo se zejména o studium ideologie, jejíž fakta jsou velmi často nepravdivá. Tvrdí například, že Severní Korea je schopná sama sebe ubránit proti vnějším vlivům, čehož by však nebyla schopna bez pomoci Číny. Kim Čong-un promoval v roce 2006 s odznakem a certifikátem, který ho prohlásil nejlepším studentem této severokorejské elitní akademie (Fifield, 2019, s. 103–107).

Přípravy na předání nástupnictví začaly být akutní v roce 2008, kdy Kim Čong-ila postihla mozková mrtvice. Podle francouzských lékařů, kteří byli zavoláni, aby vůdci pomohli, byl Kim Čong-il v kómatu a ve špatném stavu⁹. Méně než pět měsíců po vlastním zotavení oznámil, že za svého následovníka vybral Kim Čong-una. Pro KLR však znamenalo následnictví pětadvacetiletého Kim Čong-una problém, a to z důvodu konfuciánské tradice. Tradičně totiž platí, že význam a důležitost osoby roste úměrně s navyšujícím se věkem. Kim Čong-il patrně nepočítal s tím, že by Kim Čong-un měl převzít vládu již v tak útlém věku. Pokud by Kim Čong-un nebyl následníkem, patrně by plnil vojenskou službu, stejně jako ostatní muži v jeho věku. Náhlá změna zdravotního stavu Kim Čong-ila však způsobila, že severokorejská propaganda musela začít narychlo budovat kult osobnosti právě zvoleného následovníka, který do té doby nebyl nijak významněji propagován. S budováním kultu osobnosti nejmladšího vůdce syna začala propaganda

---

⁹ Francouzští lékaři původně nevěděli, že jedou ošetřovat samotného vůdce. Povoláni byli z toho důvodu, že se severokorejský lékaři báli rozhodovat o životě svého vůdce a potřebovali, aby rozhodnutí místo nich učinil někdo emočně nezainteresovaný.

v roce 2009. V průběhu tohoto roku začal Kim Čong-un rychle získávat významné civilní i vojenské hodnosti. Severní Korea byla zaplavena propagandou, v jejímž narativu byl Kim Čong-un vykreslován jako skvělý soudruh, pýcha severokorejského lidu či hvězda zářící nad národem. Podle propagačních materiálů dokázal Kim již ve třech letech trefit žárovku vzdálenou takřka 100 metrů (Fifield, 2019, s. 109–114).

V pondělí 27. září 2010 byl Kim Čong-un povýšen na čtyřhvězdičkového generála severokorejské armády. Následující den byla po 44 letech svolána konference Korejské strany práce, na níž byl Kim Čong-un jmenován do vysokých stranických funkcí. Především se stal místopředsedou Ústřední vojenské komise KILDR. 30. září byl publikován první snímek Kim Čong-una. Po zveřejnění fotografie bylo již celému světu jasné, že následovníkem bude právě on. Za méně než čtrnáct dní se objevil po boku svého otce na oslavách výročí Korejské strany práce. Od této chvíle vystupoval Kim Čong-il vždy se svým synem a severokorejská propaganda začala ještě intenzivněji propagovat kult Kim Čong-una (Fifield, 2019, s. 121–122).

Severní Korea oznámila smrt Kim Čong-ila 19. prosince 2011. Podle severokorejské propagandy ustala ve chvíli vůdcovy smrti sněhová bouře a nad horou Pektusan začala obloha rudě zářit. Podle oficiální verze, kterou později vydala i severokorejská tisková agentura KCNA, zemřel Kim Čong-il na infarkt ve svém pancéřovaném vlaku (French, 2014, s. 381).

Předpokládalo se, že Kim Čong-un nepřevzme okamžitě vládu nad Severní Koreou, ale že po určitý čas bude namísto něj vládnout Jang Sung-taek, který byl vůdčí postavou ve vládě Severní Koreje a který byl rovněž úzce spjat s dynastií Kimů. Předpoklady se však nenaplnily a Kim Čong-un převzal plnou měrou zodpovědnost za vedení KILDR (French, 2014, s. 385).

Po smrti svého otce vyhlásil Kim Čong-un tříleté období smutku, během něhož se snažil upevnit vlastní moc a mocensky přečkat hladomor v zemi. Jak uvedla hlavní severokorejská televizní moderátorka a hlasatelka Ri Čchun-hi, Kim Čong-un byl v té době zaneprázdněn a snažil se přeměnit zármutek v sílu. V praxi to znamenalo to, že si nový vůdce snažil zajistit loajalitu ve vrcholných kruzích severokorejské politiky, která byla až doposud loajální výhradně jeho otci (Fifield, 2019, s. 134).

Po upevnění svého vlastního postavení se snažil Kim Čong-un upevnit rovněž režim v KILDR. Nařídil uzavření hranic, aby předešel exodu občanů, a začal nastolovat přísná pravidla. Režim začal přitvrzovat a daleko přísněji trestat přestupky týkající se oblasti médií

a informací. Zavedl technologie, s jejichž pomocí režim zadržoval občany, kteří ilegálně sledovali jihokorejskou televizi nebo například poslouchali čínské popové písně. Nový vůdce začal utlačovat společnost novou vlnou teroru a represivních opatření. Kim Čong-un potřeboval vytvořit svoji vlastní kliku podporovatelů a zbavit se potenciálních rivalů. V prosinci 2013 proto popravil svého strýce Čang Song-tcheka, aby prokázal, že touha po naplnění jeho vůdcovských ambicí nezná mezí. Vedle represí však do jisté míry rozvolnil ekonomické restriktce, aby dal obyvatelům pocit, že s jeho vládou se ekonomická situace v zemi zlepšuje. Všechny tyto kroky mu umožnily soustředit veškeré zdroje na jaderný vývoj a výzkum, kterým se Severní Korea snaží zastrašit své nepřátele, především Jižní Koreu a Spojené státy americké (Fifield, 2019, s. 144).

Jak uvádí Fifield (s. 146), Kim Čong-un dovedl převzít moc nad Severní Koreou i přes svůj relativně mladý věk. Doposud však nedokázal dosáhnout většího úspěchu neustále slábnoucí kleptokracie¹⁰, kterou zdědil.

---

¹⁰ Státní zřízení, v němž se vládnoucí vrstva obohacuje na úkor obyvatelstva (Cambridge Dictionary, online)

2 Významné události, které ovlivnily KLDR

V této kapitole se zaměřím na významné události, které souvisí se Severní Koreou v letech 1994-2012. Cílem je představit události, které se odehrály v období, jež bude zkoumáno v praktické části této práce, a před ním. Rok 1994 jako začátek popisu těchto událostí je vybrán záměrně, s cílem obsáhnout celé období vlády Kim Čong-ila v širších souvislostech. Z výčtu těchto událostí záměrně vynechávám přebírání moci jednotlivými vůdci, protože toto bylo již popsáno v kapitolách 1.3–1.8.

2.1 První jaderná krize a dohodnutý rámec

V roce 1994 dochází k první jaderné krizi. V lednu roku 1994 přichází ředitel americké CIA s tvrzením, že KLDR nashromáždila dostatek plutonia na to, aby mohla vytvořit jednu až dvě jaderné zbraně. Severní Korea i přes tato podezření nadále vzdorovala inspekci Mezinárodní agentury pro atomovou energii (dále jen IAEA), avšak ta později potvrdila, že Severní Korea v květnu a červnu téhož roku odstraňovala palivové tyče z reaktoru Jongbjon, a to bez účasti mezinárodních pozorovatelů. Ve své době se jednalo o prozatím nejvíce provokativní akt, který kdy KLDR učinila. Výměnou palivových tyčí totiž došlo k tomu, že režim byl i nadále schopný vytvářet velké množství plutonia pro vojenské účely. Severní Korea navíc krátce na to oznámila, že přerušuje veškeré styky s IAEA, což v podstatě znamenalo, že bude plně usilovat o výrobu jaderných zbraní. Navíc tímto rozhodnutím porušila zásadu Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, ke které se v roce 1985 připojila. Konflikt začínal eskalovat do té míry, že USA doporučovaly svým občanům opustit Jižní Koreu. Jihokorejci zase ze strachu z války začali vykupovat obchody. Situaci uklidnila až návštěva bývalého prezidenta USA Jimmyho Cartera v KLDR¹¹, která vyústila k podepsání tzv. dohodnutého rámce v říjnu roku 1994. Předmětem dohody byla energetická pomoc, politická normalizace a hospodářské výhody, výměnou za přerušování jaderného programu KLDR. Režim se rovněž zavázal, že umožní návštěvu IAEA. USA na oplátku poskytly a dodaly do Severní Koreje dva lehkovodní reaktory. Dohoda počítala s postupným odstraňováním obchodních bariér a měla vyústit v úplnou demontáž reaktorů v letech 2004–2005. Tento dohodnutý rámec sice odvrátil hrozbu války na poloostrově, nicméně jeho dodržování bylo od začátku problematické a obě strany se navzájem obviňovaly z nedodržování pravidel. K úplnému zhroucení této úmluvy došlo v roce 2003, kdy bylo

---

¹¹ Ten do KLDR přicestoval už jako fyzická osoba, nicméně se statutem bývalého prezidenta USA a s vazbami na Bílý dům.

prokázáno, že Severní Korea dohodu nedodrží a tajně připravuje svůj druhý jaderný program (Cha, 2012, s. 247–249).

2.2 Namáhavý pochod

Označením namáhavý pochod se v reáliích KLDR rozumí hladomor, který trval mezi lety 1995–1999. Hlavní příčinou byla řada špatných sklizní, což dovedlo tamější zemědělství ke kolapsu. Přestože podle Kim Čong-ila způsobila situaci série přírodních katastrof, ve skutečnosti je tíha viny spíše na vládní politice. Po rozpadu sovětského bloku se KLDR snažila vynahradiť potravinovou pomoc z vlastních zdrojů. Začala proto pěstovat zejména rýži, brambory a kukuřici. Vzhledem k tomu, že KLDR je hornatá země, začaly se na horských svazích pěstovat brambory a kukuřice a v údolích rýže. Výsledek této hospodářské politiky byl katastrofální. KLDR je totiž typická vydatnými letními monzunovými dešti. Když tyto deště dorazily, úroda z kopců byla spláchnuta do údolí, což zničilo nejen plodiny na kopcích, ale i úrodu rýže v nížinách. Hlad se šířil z horských oblastí dále do země. Severní Korea nejprve problém tajila. Ze země v prvních letech téměř úplně zmizela hospodářská zvířata a lidé se živili výhonky, travami, bobulemi a mořskými řasami, později docházelo i k výměně majetku za jídlo. KLDR v roce 1996 neochotně přijala humanitární pomoc. Svět se díky tomu dozvěděl o skutečné situaci v zemi. Rekordní dodávky jídla a pomoci dorazily do KLDR, ale už bylo pozdě na to, aby se dalo zabránit humanitární katastrofě. Počty obětí na lidských životech se liší, podle KLDR se jednalo o 220 000 lidských životů, světové odhady však mluví až o čísle 3,5 milionu obětí. Navíc není zřejmé, zda byly humanitární dodávky spravedlivě rozděleny, jelikož KLDR nepovolila žádné významnější kontroly distribuce potravin. Lze tedy předpokládat, že nejprve byli nasyceni loajální úředníci, armáda a až v poslední řadě občané. Za důsledek hladomoru lze považovat vznik černého trhu, který je vládou KLDR v různé míře tolerován až dodnes. Do Číny v tomto období uteklo sto až tři sta tisíc Severokorejců (Peterson, Margulies, s. 267–270).

2.3 Události roku 1998

V červnu roku 1998 došlo k usvědčení KLDR z pokusu o špionáž na pobřeží Jižní Koreje. Byla zde nalezena severokorejská ponorka s devíti mrtvými muži na palubě. Příčinami jejich úmrtí byla vzájemná vražda a sebevražda. Ponorka byla zajata poté, co se zachytila do rybářské sítě na pobřeží města Sokčcho. Cílem mise této ponorky byla již zmíněná špionáž. Tento incident vzbudil pozornost ohledně práce jihokorejské armády a tajných služeb. Už

v roce 1996 se totiž severokorejská ponorka nepozorovaně přiblížila k jihokorejským břehům, kde havarovala. Následně se její posádka rozprchla na území Jižní Koreje, což vyústilo v její téměř dvouměsíční pronásledování (Jordan, 1998).

1. září 1998 vypustila KLRD balistickou střelu Taepodong-1, která prolétla nad japonským územím a následně dopadla do tichého oceánu. Severní Korea touto střelou významně zvýšila svoji vojenskou akceschopnost, protože doposud byly její rakety schopné ohrozit pouze část Japonska (Wudunn, 1998).

2.4 Historický summit Severní a Jižní Koreje

Summit KLRD s Jižní Koreou, který se konal v roce 2000, byl událostí světového významu. Poslední setkání těchto dvou států totiž proběhlo v roce 1948, kdy se oba státy rozdělily. Od té doby se vztahy obou států vyznačovaly především silnou rétorikou, vysokou nedůvěrou a velkou mírou vojenského napětí. Důvodem, proč k setkání po 52 letech došlo, byla tzv. sluneční politika, kterou aplikoval jihokorejský prezident Kim Te-džung. Ta spočívala především ve snaze vést dialog mezi oběma státy a zvýšit míru důvěry. Výsledkem summitu obou Korejí bylo společné prohlášení, v němž se obě strany zavázaly ke spolupráci, usmíření a znovusjednocení Korejského poloostrova. Jedním z mála úspěchů summitu bylo zřízení tzv. horké linky, která měla zabránit potenciální eskalaci konfliktů v demilitarizované zóně. Přestože summit nepřinesl téměř žádné hmatatelné výsledky, byla tato událost důležitá hlavně v symbolické rovině. Symbolika totiž hraje velkou roli ve východoasijských diplomatických vztazích, summit tak byl více než cokoliv jiného důležitou událostí, na niž mohly navazovat další diplomatické styky a jednání na začátku 21. století (O'neil, 2001).

2.5 Jaderná krize a úspěšný test atomové bomby

K opětovnému zhoršení vztahů s KLRD došlo v roce 2002. Přestože doposud platil dohodnutý rámec a vztahy obou Korejí se po společném summitu zlepšily, existovaly obavy, že se KLRD snaží rozvíjet nový jaderný program. Situaci navíc vyostřil projev George Bushe v lednu roku 2002, ve kterém zařadil Severní Koreu do tzv. osy zla¹². V říjnu 2002 dorazila do Pchjongjangu americká delegace v čele s Jamesem Kellym, která vyzvala KLRD, aby vyvrátila obavy o novém nukleárním programu. Tajemník KLRD odpověděl, že jeho země má na takové zbraně nárok, později však existenci jaderného programu popřel

---

¹² Americký prezident George Bush jako osu zla označil státy, které napomáhají terorismu nebo přispívají k rozvoji zbraní hromadného ničení. Jednalo se o státy: Irák, Írán a KLRD.

(Cha, 2012, s. 250–251).

Tato konfrontace vyvolala novou krizi, USA ukončily smluvené dodávky topného oleje a IAEA vyzvala KLDR k prohlášení ohledně obnoveného jaderného programu. Ta existenci jaderného programu opětovně popřela. Přesto však byli ještě tentýž rok vykázáni mezinárodní pozorovatelé, vyřazeny monitorovací kamery a zničeny pečete na jednotlivých budovách. V lednu roku 2003 byly do jongbjonského reaktoru opětovně vloženy palivové pruty. Elektrárna tak byla schopna vyprodukovat dostatek materiálu pro dalších šest až sedm jaderných zbraní (Cha, 2012, s. 250–251).

V únoru roku 2005 KLDR poprvé prohlásila, že vlastní jaderné zbraně. Zpočátku nebylo zřejmé, zda jsou informace o jaderných zbraních založené na pravdě. Nicméně v dalších měsících roku 2005 začaly přibývat i konkrétní důkazy. Ministerstvo obrany Spojených států amerických totiž s pomocí družic zaznamenalo zvýšenou aktivitu v místech, kde se nacházejí severokorejské raketové základny. V dubnu roku 2005 zachytily satelity aktivitu v regionu Kilju. Zde Severokorejci budovali tunel, který ústí do jedné z hor. Podle ministerstva obrany USA se jednalo o standardní postup před testem jaderné zbraně (Richelson, 2006, s. 612–613).

Veškeré obavy se naplnily v říjnu 2006, kdy KLDR test uskutečnila. Test potvrdila ve svém oficiálním prohlášení Korejská centrální zpravodajská agentura (KCNA). Vedle toho jihokorejské seismické monitorovací centrum potvrdilo, že ve stejný čas zaznamenalo otřesy o síle 3,6 stupňů Richterovy škály. Zprávu potvrdil i ruský vysoce postavený vojenský úředník Vladimir Verkhovtsev, který si byl jistý, že KLDR jaderný test provedla. Severní Korea se tak v říjnu roku 2006 vydala vstříc tomu, aby se stala devátou zemí, která vlastní atomové zbraně (The Guardian, 2006).

2.6 Dohoda o jaderném odzbrojení a opětovné zhoršení vztahů

V roce 2007 vznikla dohoda o jaderném odzbrojení, došlo tak výraznému pokroku v jednáních ohledně denuklearizace Korejského poloostrova. Ta vzešla z šestistranných rozhovorů,¹³ při kterých se USA s KLDR dohodly na zastavení provozu jongbjonského reaktoru, a to výměnou za dodávky těžkého topného oleje a rovněž výměnou za odstranění KLDR z amerického seznamu států podporující terorismus. V červnu roku 2008 došlo ke

---

¹³ Cílem tzv. šestistranných rozhovorů (Six party talks) bylo najít mírové řešení ohledně severokorejského jaderného programu a bezpečnosti poloostrova. Jednání se konala v Pekingu za účasti KLDR, Jižní Koreje, Japonska, USA, Číny a Ruska.

zbourání chladicí věže Jongbjonské jaderné elektrárny za přítomnosti světových médií. Dohoda, která byla vyjednána a naplněna, byla jedním z největších úspěchů, kterých se podařilo v jednáních s KLTR dosáhnout (Cha, 2012, s. 263–264).

K ochlazení vztahů na poloostrově došlo však už v roce 2008, kdy se prezidentem Jižní Koreje stal Lee Myung-bak, který změnil přístup k Severní Koreji a odklonil se od trendu tzv. sluneční politiky. Preferoval tvrdší přístup a přísnější reakce na severokorejské provokace. V lednu roku 2009 tak došlo k tomu, že Severní Korea označila nového prezidenta za národního zrádce, což mělo za následek přerušení oficiálního dialogu mezi oběma státy. Ze strany KLTR následovalo zrušení veškerých dohod s Jižní Koreou. Situace se dále vyostřovala a koncem května roku 2009 KLTR obvinila i USA z nepřátelských záměrů. Krátce na to úspěšně provedla svůj druhý jaderný test, kterým se snažila demonstrovat svoji sílu (Sang-Hun, 2009).

Napětí mezi KLTR a ostatními státy se zvyšovalo i v následujícím roce. V březnu roku 2010 totiž severokorejská miniponorka potopila jihokorejskou korvetu. KLTR vinu na incidentu vehementně odmítala a hrozila dokonce i vypovězením války. Zbytky torpéda, satelitní snímky i ostatní důkazy, které zajistil mezinárodní tým, hovořily jasně o severokorejské agresi. Při incidentu přišlo o život 46 jihokorejských námořníků (Šlajchrtová, Hájek, 2010).

2.7 Severní Korea jadernou velmocí

Navzdory předpokladům se v roce 2010 ukázalo, že KLTR i nadále pokračuje v obohacování uranu. Americkému expertnímu týmu, který byl v KLTR na návštěvě byl předveden zcela nový komplex v Jongbjonu, v němž Severokorejci odstředovali uran. Američtí experti byli překvapeni vysokou úrovní vybavenosti a také velikostí celého areálu. Nastalá situace vyvolala otázku, jak nadále ke KLTR přistupovat a jak s ní vyjednávat ve chvíli, kdy se začaly naplňovat nejhorší obavy, a sice že KLTR pokračuje v jaderném výzkumu a vývoji (zahranici.ihned.cz, 2010).

Oficiálně se KLTR stala jadernou velmocí v roce 2012, když změnila preambuli své ústavy, v níž potvrdila status jaderné velmoci. Po dvou úspěšných jaderných testech dal Pchjongjang změnou ústavy najevo, že se svého jaderného arzenálu odmítá vzdát a že jakékoliv další diskuse o možném odzbrojování budou od této chvíle ještě složitější (Mikoláš, Bartošová, 2012).

Napětí na Korejském poloostrově pokračovalo. V roce 2012 KLDR vypálila raketu Unha-3. Jednalo se o akt, který byl západním světem odsuzován a kritizován. Podle KLDR měla raketa do vesmíru vynést komunikační družici, která měla zajišťovat informace o úrodě, počasí a situaci v zemi. To se nicméně nezdařilo, protože raketa několik minut po startu explodovala. Západní státy se naopak obávaly, že šlo jen o zástěrku pro test rakety dlouhého doletu, která by později mohla nést jaderné družice. USA to označily za provokaci a v důsledku toho neposkytly KLDR potravinovou pomoc (ČT24, 2012, online).

Ještě v prosinci roku 2012 vypustila KLDR stejnou raketu, avšak tentokrát již úspěšně. Svět byl tímto úspěchem doslova šokován, jelikož nikdo nepředpokládal, že by KLDR byla schopná úspěšně odpálit raketu dlouhého doletu, a navíc vynést objekt na oběžnou dráhu Země. USA, Jižní Korea i OSN tento akt označily za provokaci, a to proto, že tato raketa dlouhého doletu by mohla disponovat i jadernou zbraní. Reakcí KLDR bylo, že bude i přes sankce a nevoli OSN pokračovat ve svém vesmírném programu, protože na to má podle svých slov legitimní právo (ČT24, 2012, online).

2.8 Proč nebyla otázka KLDR stále vyřešena?

Následující poznatky vycházejí z knihy Tima Marshalla (2015, s. 215-220). Ten uvádí, že v první řadě za KLDR stojí Čína, která režim udržuje ze strachu, aby přes hranice potenciálně nepřišlo několik milionů severokorejských uprchlíků, jejichž začlenění do společnosti by bylo více než náročné a velmi nákladné. Jižní Korea nemůže riskovat kvůli strachu o životy svých občanů. USA v současné chvíli na poloostrově působí s 30 000 vojáky, v případě jejich stažení panují obavy z toho, že by se KLDR pustila do doposud nevídaných provokací. Situace se nachází v patu, žádná ze zúčastněných stran na sebe nechce vzít zodpovědnost za případné vyhrocení situace. Vedle jaderných zbraní hrozí v případě útoku na KLDR i zničení Soulu konvenčními zbraněmi¹⁴. Pokud by se podařilo Severní Koreu vojensky porazit, je zde další problém, a sice obří migrační vlna. Ta by zasáhla hlavně Jižní Koreu. Jednalo by se navíc o občany, kteří by se kvůli zaostalosti KLDR nebyli schopni jednoduše začlenit do vyspělého života Jižní Koreje. Z dat navíc vyplývá, že by případné sjednocení obou Korejí zastavilo hospodářský růst nejméně na 10 let. Žádné velmoci, ani žádnému jihokorejskému premiérovi se doposud nechtělo jakýkoliv z těchto

---

¹⁴ Jihokorejské hlavní město Soul je včetně aglomerací domovem pro téměř 25 milionů Jihokorejců. Nachází se však jen 55 kilometrů od demilitarizované zóny, za jejíž hranicí je neustále připraveno zhruba 10 000 kusů severokorejské dělostřelecké techniky, která bezpečně dostrelí minimálně do soulské aglomerace (Marshall, s. 221).

scénářů riskovat. A tak i v 21. století nadále fungují v KLRD obří pracovní tábory, ztrácejí se lidé, obyvatelstvo je sužováno hladomory a nejsou zde stabilní dodávky elektrického proudu. Bez nadsázky proto můžeme citovat slova Tima Marshalla (2015): „*Severní Korea je černou skvrnou na svědomí světa.*“

3 Teoretická východiska

V následující části diplomové práce představím studie, práce a výzkumy, které se zabývají mediálními reprezentacemi diktatur a Severní Koreje v českých i světových médiích.

3.1 Mediální reprezentace autoritářských států v českých médiích

Mediálním obrazem Číny v českých médiích se zabývá projekt MapinfluenCe. Projekt si klade za cíl zkoumat vliv Číny v zemích Visegrádu. V souvislosti s Čínou analyzoval MapinfluenCe mezi lety 2010–2017 1257 textů, které se touto zemí zabývaly v souvislosti s politickou či ekonomickou tematikou. Výsledky výzkumu jsou zajímavé zejména proto, že do výzkumu byla zahrnuta tištěná, vysílací i elektronická média. Média byla navíc analyzována napříč spektrem, tzn. mainstreamová, alternativní, soukromá i veřejnoprávní. Jedním z výsledků výzkumného projektu byla souhrnná analýza všech mediálních výstupů, přičemž bylo zjišťováno, zda daný výstup vyznívá pro Čínu negativně, pozitivně, nebo neutrálně. Obraz Číny byl ve zkoumaném období z 41 % negativní, z 45 % neutrální a ze 14 % pozitivní. Z výzkumu dále vyplynulo, že se česká média tematicky nejvíce zaměřovala na problematiku cenzury, lidských práv, mezinárodního postavení Číny, dále se zaměřovala na Tibet a autoritativní povahou čínského režimu (mapinfluence.eu, 2017).

S podobnými výsledky přichází i výzkum Barbory Hantové (2013), který se zabýval mediální reprezentací Vietnamu v českých denících v roce 2012¹⁵. Vietnam je socialistický autoritářský stát, který stejně jako Čína nebyl reprezentován vyloženě negativně. Nejčastěji bylo o Vietnamu referováno především v souvislosti s obchodem, hospodářstvím, českou vietnamskou minoritou a také válkou ve Vietnamu. Závěr výzkumu uvádí, že nebylo u většiny mediálních výstupů možné určit, zda vyznívají pro Vietnam pozitivně, či negativně. U těch výstupů, kde bylo možné stanovit pozitivitu či negativitu, převažovaly pozitivní výstupy nad těmi negativními.

I přes to, že se nejedná o oficiálně uznaný autoritářský stát, přináší výzkum Michala Šímy (2016) zajímavé poznatky o mediální reprezentaci Islámského státu¹⁶, a to v deníku MF Dnes v letech 2014–2015. Autor poukazuje na paradoxní přístup českých novinářů k této problematice. V době, kdy se zdálo, že je hrozba IS bezpečně vzdálená od hranic Evropy, potažmo České republiky, volili novináři cynický, humorný a odtažitý přístup k celému problému. Ve chvíli, kdy se však ukázala možnost, že IS může nějakým

---

¹⁵ Jednalo se o Lidové noviny, Haló noviny, Hospodářské noviny a Právo.

¹⁶ Dále jen IS.

způsobem ohrožit Evropu a její hodnoty, ale také ve chvíli, kdy nastala možnost, že by dění v souvislosti s IS mohlo ovlivnit Česko, se rázně změnil způsob reprezentace IS. Šíma (2016) uvádí, že je zde zřejmá dichotomie „my tady“ a „oni tam“. V okamžiku, kdy se tyto dvě oblasti prolnuly, došlo ke změně a z cynických zpráv se staly varovné výstupy vyvolávající obavy o bezpečnost. Jedním ze zajímavých závěrů výzkumu je tak i poukázání na rozdílnost mediálního přístupu ke vzdáleným a eventuálně blízkým událostem.

Poslední část této podkapitoly přináší závěry výzkumu, který se věnoval samotné Severní Koreji. Romana Hrbková (2015) se ve svém výzkumu zabývala mediální reprezentací KLDR v roce 2014 a to na vybraných českých zpravodajských serverech Aktuálně.cz a iHNed.cz. Prvním z poznatků byla identifikace zpravodajských rámců. Z výzkumu na obou zpravodajských serverech vyplynulo, že dominantním rámcem v případě Severní Koreje byl konflikt. Z výzkumu dále vyplynulo, že se média snažila problematiku KLDR přibližovat pomocí lidských příběhů, ve kterých nejčastěji vystupovali občané jako oběti tragických událostí. Pro tuto diplomovou práci je patrně nejzajímavější poznatek vycházející z dílčí výzkumné otázky, která se zabývala zpravodajskými hodnotami. Z tohoto poznatku vyplynulo, že média informovala o celém Korejském poloostrově nejčastěji v souvislosti se zpravodajskou hodnotou negativity, která byla v datech velmi silně zastoupena oproti ostatním zkoumaným zpravodajským hodnotám.

3.2 Mediální reprezentace Severní Koreje ve světových médiích

Zajímavý vhled do problematiky toho, jak média v jednotlivých zemích přistupují k událostem v Severní Koreji, nabízí výzkum trojice autorů Chung, Lessman, Fan (2014). Autoři na základě kvantitativní obsahové analýzy zkoumali dohromady 564 novinových článků, které byly publikovány v pěti nejčtenějších denících z Číny, Japonska, Jižní Koreje, Ruska a USA. Cílem tohoto mezinárodního výzkumu bylo najít rozdíly ve způsobu informování o severokorejském jaderném testu, který se uskutečnil v roce 2006. Autoři zkoumali čtrnáctidenní období po provedení jaderného testu.

V amerických novinách byl ze všech médií nejsilněji zastoupen válečný rámeček. V Čínských novinách byl jednotně zastoupen mírový rámeček. Pro japonské a ruské noviny byl typický převážně pozitivní rámeček a noviny z Jižní Koreje nejsilněji zastávaly neutrální rámeček. Autoři Chung, Lessman, Fan (2014) dále uvádějí argumenty, které objasňují přístup médií v jednotlivých zemích.

Analýza čínských novin potvrdila dlouhodobou a historickou roli Číny jako spojence

KLDR. Autoři uvádí, že vzhledem k tomu, že jsou čínská média kontrolována vládou, odráží mírový mediální rámec stálý postoj čínského režimu, který nemá zájem o destabilizaci severokorejského režimu.

Neutrální rámec jihokorejských novin odráží podle autorů složitou situaci, ve které se Jižní Korea nachází. Na jedné straně je Jižní Korea s KLDR stále ve válce, na druhé straně by ráda usilovala o mírové rozhovory. Strach nejen o životy občanů, ale i o ekonomiku, vytvořil v jihokorejských médiích vyvážený a neutrální rámec.

Reakce japonských novin je podle autorů specifická tím, že Japonsko jako jediná země na světě zažila jaderné bombardování. Mediální výstupy tak odrážely dlouhodobou snahu japonské vlády a lidu odstranit atomové zbraně napříč světem. Právě tato politika je zřejmá v převážně mírovém a pozitivním rámcování jaderného testu.

Reakce médií v USA dle autorů odráží postoj americké vlády, která v té době zastávala politiku nekompromisního přístupu ke všem, kteří by mohli poškodit zájmy USA.

Rusko v době jaderného testu zastávalo politiku spolupráce s KLDR a dalšími členy šestistranných rozhovorů. Podle autorů není veskrze pozitivní rámec překvapivý, a to s ohledem na to, že média v Rusku jsou převážně pod vlivem státního aparátu.

Zajímavým závěrem této studie je, že všechny státy a všechna média měly jednu stejnou tendenci, a sice vnímat jadernou zkoušku Severní Koreje jako mezinárodní problém, na jehož řešení by se měly státy společně podílet. I přes to, že se mezinárodní situace mezi jednotlivými státy vyvíjí, lze tento výzkum brát jako dobrý příklad přístupu světových médií a velmocí k problematice KLDR.

3.3 Mediální reprezentace KLDR v západních anglofonních médiích

Výzkumem amerických médií ve vztahu ke KLDR se zabývala Kyung Hye Kim (2014). Autorka se zaměřila na zpravodajské články z redakcí CNN, Newsweek a The New York Times. Jejím cílem bylo najít a identifikovat konkrétní diskurzivní praktiky, které se pojily se Severní Korejí v rozmezí let 1998–2010. Hye (2014) uvádí jako zásadní poznatek to, že americká média rozdělují svět na jednotlivé množiny zemí na základě politických vztahů k USA, tedy buď jako pro-, nebo jako protiamerické. Konkrétně KLDR bývá řazena po boku Íránu a v menší míře také po boku Iráku a Pákistánu. Podobně jako u níže citovaného výzkumu autorky Eline Treskes (2018), i závěry tohoto výzkumu přinesly zjištění, podle kterého zkoumaná média reprezentují KLDR jako hrozbu pro mezinárodní společenství a světový mír.

Autoři Dalton, Jung, Willis, Bell (2016) se zabývali rámcováním KLDŘ v australských tištěných médiích. Výzkum přinesl zjištění, která tvrdí, že i přes rozdíly mezi jednotlivými médii převládal v australských médiích negativní, senzační a redukční pohled na Severní Koreu. KLDŘ a jejímu vedení byly často přisuzovány metafory, jejichž jazyk byl odlidšťující a omezený. Severní Korea, potažmo její vedení, bylo velmi často metaforicky spojováno s abnormálním a iracionálním lidským chováním. V závěru svýzkumu autoři uvádí, že by australským médiím prospělo, kdyby prezentovala KLDŘ s lidskou tváří za použití méně monotónních a lexikálně bohatších článků, které by se zaměřily rovněž na život jednotlivce a komunit. V závěru autoři varují, že současný způsob informování o KLDŘ vede k dehumanizaci nejen severokorejských občanů, ale i celé země. Autoři upozorňují, že pokračování současného trendu reprezentace KLDŘ v australských médiích může v krajním případě vést až k absolutní dehumanizaci a nezájmu o severokorejské občany. Ti nemají situaci v zemi pod svou kontrolou a trpí krutovládou, častými hladomory a dalšími humanitárními katastrofami.

Důležité poznatky o mediálním pokrytí Severní Koreje přináší také výzkum Currana a Gibsonové (2020). Výzkumníci provedli obsahovou analýzu zpravodajských článků publikovaných na téma Severní a Jižní Korea v roce 2016 na pěti hlavních amerických zpravodajských serverech¹⁷. Ze studie vyšlo, že většina článků týkající se Korejského poloostrova byla věnována právě Severní Koreji, a to i přesto, že Jižní Korea je důležitým spojencem USA. Dále bylo patrné, že média z trvající krize na poloostrově obviňovala relativně malé množství aktérů, mezi nimiž nejdominantněji vystupoval Kim Čong-un, a to napříč všemi médii. Autoři dále uvádějí, že jejich zjištění poukazují na subjektivní narativ, který vytvořila americká média. Ten se týká odpovědnosti KLDŘ za současnou situaci na Korejském poloostrově. Vzniklý narativ má pak ve svém důsledku potenciální vliv na rozhodování o tom, jak reagovat na agresivní severokorejský režim. Autoři dále uvádějí, že médií publikované informace (například to, že KLDŘ je součástí osy zla a je zodpovědná za nestabilitu v regionu) mohou mít u konzumentů významný vliv na vnímání KLDŘ ve vztahu k jejich vlastní zemi, tedy k USA. To v konečném důsledku může ovlivnit názory, které si mediální konzumenti ve vztahu ke KLDŘ vytvářejí, prosazují a uznávají.

Otázkou tematického pokrytí Severní Koreje v tradičních a nových médiích se zabývala Soomin Seo (2018), která provedla výzkum za pomoci kvantitativní obsahové

---

¹⁷ Jednalo se o CNN, Fox, New York Times, Huffington Post a Yahoo.

analýzy a hloubkových rozhovorů. V hlavní části výzkumu autorka porovnávala obsah na zpravodajském serveru NKnews.org¹⁸ s obsahem, který publikovala agentura Associated Press (dále jen AP) v roce 2014. Výzkum přinesl poznatek, který podle autorky do značné míry potvrzuje úpadek zahraničních kanceláří. Agentura AP má totiž svého zpravodajce přímo v Pchjongjangu. Navzdory očekáváním však AP přinášela pokrytí pouze několika opakujících se témat, jako bylo například zatýkání Američanů nebo novinky ze sportu. Články agentury AP byly navíc psány pouze jednou osobou, která podle autorky nemohla zvládnout pokrýt vše potřebné. Naproti tomu NKnews.org pokrývaly problematiku KLDR z více různých perspektiv a na tvorbě se podílelo šestadvacet lidí z různých částí světa. Navzdory tomu, že agentura AP je jedna z pěti mediálních institucí, které mají svou pobočku přímo v Pchjongjangu, nepřinášela tak zajímavý a pestrý obsah jako konkurenční platforma NKnews.org. V závěru autorka uvádí, že zajímavým trendem, který obě média spojoval, byl důraz kladený na „soft news“, jimiž se média snažila zvýšit zájem o tematiku KLDR. Seo (2018) také poukazuje na relativně nový trend používání Instagramu a jiných sociálních sítí, skrze které jsou zejména „soft news“ komunikovány. Podle Seo (2018) se tak děje za účelem zvýšení zájmu o informace z KLDR, především u mladé generace.

3.4 Rozdílný přístup amerických a jihokorejských médií

Zajímavé porovnání toho, jak americká a jihokorejská média reprezentují Severní Koreu, nám přináší dva na sobě nezávislé výzkumy autora Jingbonga Choie (2010 a 2018). Ten zkoumal, jakým způsobem byla Severní Korea rámcována v letech 2001–2002. Výběr právě tohoto časového období byl účelný. V roce 2002 totiž tehdejší americký prezident George Bush zařadil KLDR do tzv. osy zla, tedy mezi státy, které napomáhají terorismu a výrobě zbraní hromadného ničení. Na výsledcích těchto dvou výzkumů můžeme vidět odlišný přístup k Severní Koreji v amerických a jihokorejských médiích.

Choiův výzkum z roku 2010 přináší porovnání dvou amerických novin The New York Times a The Washington Post. Cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, jakým způsobem byla Severní Korea v těchto médiích reprezentována právě v letech 2001–2002. Autor pro potřeby výzkumu vytvořil osm skupin rámců, jejichž názvy vzešly přímo z dat.¹⁹ Do těchto skupin pak jednotlivé články zařazoval. Americké noviny v tomto období reprezentovaly

---

¹⁸ Zpravodajský server, specializující se na Severní Koreu, se sídlem v USA.

¹⁹ Jednalo se o skupiny: zlo, nepřítel, přítel, stejná rasa, vyděrač (terorista), chudá země, despotický stát, ostatní.

KLDR především skrze rámce zla, nepřítele, vyděrače a chudé země. A naopak nepoužívaly pozitivní obrazy jako např. přítel. Po projevu George Bushe, v němž zařadil Severní Koreu do tzv. osy zla, začaly americké noviny v podstatě kopírovat tuto rétoriku Spojených států amerických. Autor uvádí, že v důsledku tohoto projevu začaly americké noviny ještě intenzivněji informovat o KLDR v souvislosti s negativními rámci, které byly typické pro celé zkoumané období.

Odlišné výsledky naproti tomu přinesl druhý Choiův výzkum (2018), který zkoumal to, jakým způsobem byla Severní Korea rámcována ve dvou významných jihokorejských novinách Chosun Ilbo a Hankyoreh Sinmon, a to rovněž v rozmezí let 2001–2002. Autor k výzkumu použil stejnou skupinu rámců²⁰ jako při výzkumu amerických médií. Zásadním rozdílem bylo, že jihokorejské noviny se vymezovaly proti zařazení KLDR do osy zla a nesdílely rétoriku americké administrativy. Jihokorejská média se naopak snažila poukázat na nebezpečí takového označování, a to zejména v souvislosti s případnými mírovými rozhovory o znovusjednocení Korejského poloostrova. Z výzkumu vyšlo, že KLDR byla v tomto období rámcována převážně pozitivně. Je důležité zmínit, že závěr o pozitivním rámcování KLDR autor vyvodil z kategorie, kterou nazval „ostatní“. Tato kategorie byla silně dominantní, avšak byla v ní zahrnuta i sdělení, která nemají příliš velkou zpravodajskou hodnotu a zároveň je nelze považovat za negativní – jednalo se například o zprávu, která informovala o severokorejské hudební soutěži. Nutno proto výsledkem, který tvrdí, že KLDR byla rámcována pozitivně, brát s určitou rezervou.

Porovnáme-li výsledky obou výzkumů, můžeme vidět, že jihokorejské noviny oproti americkým informovaly v daném období o KDLR méně negativně. Choi (2018) uvádí, že KLDR není pro Jihokorejce pouze nepřítelem, ale do jisté míry také bratrem a stejným národem, se kterým by se rádi jednoho dne sjednotili²¹. Média a potažmo zprávy podle autora do jisté míry zrcadlí a berou v potaz politické, kulturní a sociální struktury dané společnosti. To vysvětluje právě odlišný přístup amerických a jihokorejských novin, kdy USA a Američané nemají k Severokorejčům žádná hlubší historická či kulturní pouta.

Reprezentací KLDR v jihokorejských a amerických médiích se zabývala rovněž Eline Treskes (2018), která výsledky svého výzkumu zdůvodňuje rovněž sociokulturními pouty. Ze studie vyplynulo, že americká média v souvislosti s KLDR používají útočné atributy a dominantně se zaměřují na informování o napětí, hrozbách a politických otázkách.

---

²⁰ Viz předchozí poznámka.

²¹ Tento přístup ke KLDR na přelomu miléníí je známý též pod názvem sluneční politika.

Z toho vychází, že Severní Korea je v amerických médiích reprezentována jako politický nepřítel a vojenská hrozba. Totožná reprezentace byla shledána i v jihokorejských médiích. Byla však doplněna o reprezentaci obyvatel KLDR jako lidí, kteří trpí humanitárními problémy, mimo to byla KLDR reprezentována jako stát, se kterým je třeba navázat bližší kontakt. Autorka v závěru uvádí, že reprezentace Severní Koreje v těchto státech je odrazem jejich vztahu ke KLDR a že je silně závislá na politických a sociokulturních vztazích.

3.5 Mediální reprezentace KLDR v souvislosti s kulturou a sportem

Hlavním motivem pro napsání této podkapitoly bylo zjistit, zda média zdůrazňují politickou problematiku KLDR i v souvislosti se sportem a kulturou.

Letní olympijské hry v Londýně 2012 (dále jen LOH) byly tématem obsahové analýzy autorů Yoon a Wilson (2016). Studie zkoumala to, jakým způsobem jihokorejská a západní anglofonní mainstreamová média rámcovala Severní Koreu v průběhu LOH 2012. Výsledky studie poukázaly na zásadní rozdíly mezi jihokorejským a západním pokrytím. Mimo to výsledky poukázaly i na odlišná témata, která byla v jednotlivých médiích reflektována. Zatímco jihokorejská média poukazovala zejména na individuální sportovní úspěchy, západní média tyto úspěchy buď nezdůrazňovala, nebo je zcela odmítala. Namísto sportovní tematiky pak byla v západních médiích silně zastoupena témata týkající se severokorejské politiky a společnosti s důrazem na kontroverze s režimem související. Západní média oproti jihokorejským médiím daleko více refletovala problémy a politické uspořádání, daleko méně se zabývala čistě sportovní tematikou. Naproti tomu v jihokorejských médiích byla politická a společenská témata rovněž nastolena, nicméně hlavní důraz byl kladen právě na sportovní úspěchy.

Tendenci amerických médií informovat o KLDR i v oblasti sportu ve spojitosti s politikou potvrzuje Elena Biasi (2018). Ta s pomocí kritické diskurzivní analýzy zkoumala mediální reprezentaci Severní Koreje během Zimních olympijských her v Pchjongčchangu (dále jen ZOH). Zaměřila se přitom na způsob, jakým deset amerických novin informovalo o třech zásadních událostech, které byly s KLDR a olympiádou spojeny. Jednalo se o účast KLDR na ZOH, zrušení společného startu s Jižní Koreou a oznámení KLDR o ochotě vyjednat se Spojenými státy. Výzkum přinesl poznatek, který poukazuje na tendenci amerických médií rámcovat Severní Koreu jako nepřítel. KLDR byla reprezentována kriticky zejména v souvislosti s hrozbami, ale také v souvislosti se svou minulostí a agresivním chováním. Podle Biasi (2018) se tak navíc dělo především na základě

nejednoznačných prohlášení navíc bez vhodných zdrojů. Autorka za výsledek výzkumu považuje odhalení kritického pohledu na KLDR v amerických médiích, v nichž byla reprezentována jako nespolehlivá země, u níž bývá vyzdvihováno především politické a ideologické odloučení od zbytku světa.

Vývojem mediálního obrazu severokorejských postav v jihokorejské kinematografii se zabýval Roman Husarski (2019). Podle autora film jako médium odráží politickou náladu na Korejském poloostrově. Výsledky zkoumání přinášejí zjištění, podle kterého se v současné jihokorejské kinematografii vytrácí motiv ideologické rozdílnosti obou států a jediný rozdíl, který bývá zobrazován, je ten ekonomický. I přes to však v současném obraze Severokorejců přetrvává celá řada popkulturních stereotypů. Na druhou stranu autor uvádí, že se z jihokorejských filmů vytratil dříve typický obraz Severokorejce coby záporné postavy či padoucha. Trendem posledních let je pak zobrazení Severokorejce jako „drsnáka“ s čistými morálními zásadami. Husarski (2019) poukazuje na jistou míru filmové sebekritiky ze strany Jižní Koreje a také na zobrazování určitých forem obdivu a sympatií ke KLDR. Jihokorejské filmy posledních let se tak podle autora snaží jistým způsobem sblížit obě Koreje a poukázat na možnost určité formy znovusjednocení.

Film s názvem *Interview* (2014)²² způsobil rapidní a výrazné zhoršení vztahů mezi KLDR a USA. Touto filmovou kauzou, která ovlivnila mezinárodní dění, se ve svém článku zabývali Shaw a Jenkins (2019), kteří tuto aféru nazvali propagandistickou bitvou. Podle autorů znamenala kauza *Interview* jeden z nejhorších propagandistických neúspěchů pro KLDR. Severní Korea totiž k ději filmu přistupovala velmi kriticky a je dokonce podezřelá z hackerského útoku, kterým měla údajně odradit společnost Columbia Pictures od zveřejnění tohoto snímku. V důsledku toho byl film doopravdy uvolněn jen do několika stovek vybraných amerických kin, což způsobilo nevoli médií, občanů i vrcholných politických představitelů. Kauza *Interview* se následně dostala i na titulní strany světových médií. Severní Korea tak doplatila na svoji ostrou a neadekvátní kritiku, v důsledku které byla médií vykreslena jako šílený propagandistický stát. Domácí severokorejská propaganda naopak využila tuto aféru pro svůj prospěch a podle autorů mohla kauza pomoci k upevnění vlády Kim Čong-una. Podle Shaw a Jenkinse (2019) tato aféra vyjasnila místo amerických médií v dlouhodobém mezinárodním konfliktu a také přispěla ke zvýšení mezinárodního napětí. Parodické a komediální filmové pojetí Kim Čong-una a KLDR nám tak ukázalo

---

²² Film pojednává o dvojici žurnalistů, kteří se vydají udělat rozhovor s Kim Čon-unem, s následným cílem jej zneškodnit.

platnost ideologie a kultu osobnosti v KJDR, která se proti tomuto filmu ostře a jasně vymezila. Severní Korea svým chováním potvrdila to, že odmítá jakékoliv jiné reprezentace vlastní země než ty, které ona sama nabízí.

4 Metodologická východiska

Cílem této kapitoly je popsat metodologii výzkumu, jehož výsledky budou podrobně představeny v následujících kapitolách. Výzkum, týkající se mediálního obrazu Severní Koreje, se řídil hlavní výzkumnou otázkou: „*Jak česká online média referují o Severní Koreji v letech 2010–2012?*“ Cílem bylo i nalezení odpovědi na vedlejší výzkumné otázky: „*Na která témata/rámce se média zaměřují?*“ a „*Změnila se témata, na která se média zaměřovala, v průběhu předávání moci a poté, co začal vládnout Kim Čong-un? Pokud ano, pak jak?*“

Při psaní praktické části diplomové práce jsem se, po konzultaci s vedoucí diplomové práce, v několika bodech odklonil od schválených tezí. Hlavní změna se týká zkoumaného období, které bylo výrazně zkráceno a zdrojem se namísto tištěných médií staly jejich online verze. Vzhledem k tomu, že původně plánované pětadvacetileté období by bylo pro požadavky diplomové práce příliš obsáhlé, rozhodl jsem se zkoumat pouze období, kdy v Severní Koreji přímo došlo k předání moci mezi dvěma vůdci. Tedy rok 2010, jako poslední celý rok vlády Kim Čong-ila, rok 2011, jako období, kdy se režim v KLRD začal připravovat na předání moci, a rok 2012, jako první rok vlády Kim Čong-una. Výzkumné otázky byly přeformulovány a přesněji definovány. Poslední změnou je odklon od tištěných verzí médií a využití jejich online webových stránek. Hlavním důvodem pro využití online verzí byl fakt, že obsahy tištěných a online verzí médií se mezi sebou často shodují, online verze navíc nabývají na stále větším významu.

4.1 Výzkumná metoda

K analýze dat jsem zvolil techniku zakotvené teorie, respektive jsem použil tři stupně kódování, které jsou součástí zakotvené teorie a s jejichž pomocí jsem data analyzoval. Tato práce si neklade za cíl vybudovat samotnou teorii, ale pouze za pomoci otevřeného, axiálního a selektivního kódování popsat a konceptualizovat vztahy mezi jednotlivými typy mediálních reprezentací. Jak uvádí Šedřová a Švaříček (2013, s. 497): „*Budování teorie se může zastavit na úrovni 4. To znamená, že jsou formulována jádrová tvrzení, doložena datovým materiálem a interpretována.*“

Během analýzy dat jsem se řídil doporučeními autorů Strausse a Corbinové (1999). Při prvním setkání s daty bylo cílem za pomoci otevřeného kódování identifikovat v datech jednotlivé jevy, ty následně označit pojmy, tedy pojmenovat. Otevřené kódování je typické právě označováním a kategorizací pojmů (Strauss, Corbinová, 1999, s. 43).

V druhé fázi výzkumu, tedy ve fázi axiálního kódování, došlo k uspořádání údajů novým způsobem, prostřednictvím vytváření spojení mezi kategoriemi, v duchu paradigmatického modelu²³ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 71).

Výsledkem selektivního kódování je výstup, který budu prezentovat v následující kapitole. Jedná se o vyložení kostry příběhu, uvedení kategorií do vztahu k centrální kategorii, cílem je dle Strausse a Corbinové (1999, s. 87): „*Data systematicky rozvinout do takového obrazu reality, který bude pojmový, srozumitelný, a hlavně v datech zakotvený*“.

4.2 Výběr médií

Vzorek byl sestaven z obsahů webových stránek zavedených tištěných médií. Konkrétně se jednalo o online mainstreamové²⁴ zpravodajské weby: lidovky.cz, novinky.cz, iHNed.cz, web názorového týdeníku respekt.cz (respekt.cz, 2021, online) a společenského týdeníku reflex.cz (unievydavatelu.cz, 2021, online). Pro výběr těchto konkrétních médií jsem se rozhodl v první řadě proto, že se jedná o kombinaci online verzí deníků a týdeníků, které mají na tuzemské mediální scéně své pevné místo. Kombinace denní a týdenní periodicity byla zvolena záměrně. U webových stránek týdeníků jsem očekával rozsáhlejší texty publicistického charakteru s hlubším a analytičtější pohledem. U zpravodajských portálů deníků jsem naopak předpokládal častější, tematicky pestřejší, avšak obvykle kratší texty o zkoumaném tématu.

Diverzita byla zajištěna rovněž příslušností jednotlivých médií k různým mediálním domům. Zatímco Respekt a Hospodářské noviny patří pod vydavatelství Economia, Lidové noviny patří do skupiny Mafra. Právo, potažmo Novinky.cz spadají pod vydavatelství Borgis a časopis Reflex patří pod vydavatelství Czech News Center.

Výběr je opodstatněný také politicko-hodnotovou orientací jednotlivých médií. Podle serveru Mediaguru.cz (2013) se ve zkoumaném období na Právo zaměřovali převážně čtenáři s levicovou a středovou orientací. Lidové noviny četli v největší míře středově orientovaní voliči. Hospodářské noviny pak četli zejména pravicově orientovaní konzumenti. Týdeník Respekt (2020, s. 3) pak sám sebe definuje jako liberální, kritické médium. Díky jeho čtenosti ho lze navíc považovat za vlivný názorový a zpravodajský týdeník.²⁵ Posledním ze zkoumaných médií je Reflex, ten lze podobně jako Respekt

---

²³ Ten umožňuje o datech systematicky přemýšlet a vzájemně je mezi sebou vztahovat (Strauss, Corbinová, 1999, s. 72).

²⁴ Za mainstreamové tyto weby označuje Nadační fond nezávislé žurnalistiky (NFNZ.cz, 2021).

²⁵ Ve zkoumaném období se čtenost pohybovala okolo 100 000 čtenářů (Rocenkauunievydavatelu.cz, 2012).

považovat za vlivné názorové médium. Návštěvnost webu Reflex.cz se koncem roku 2012 pohybovala okolo hranice tří set tisíc čtenářů (reflex.cz, 2013).

4.3 Výběr vzorku

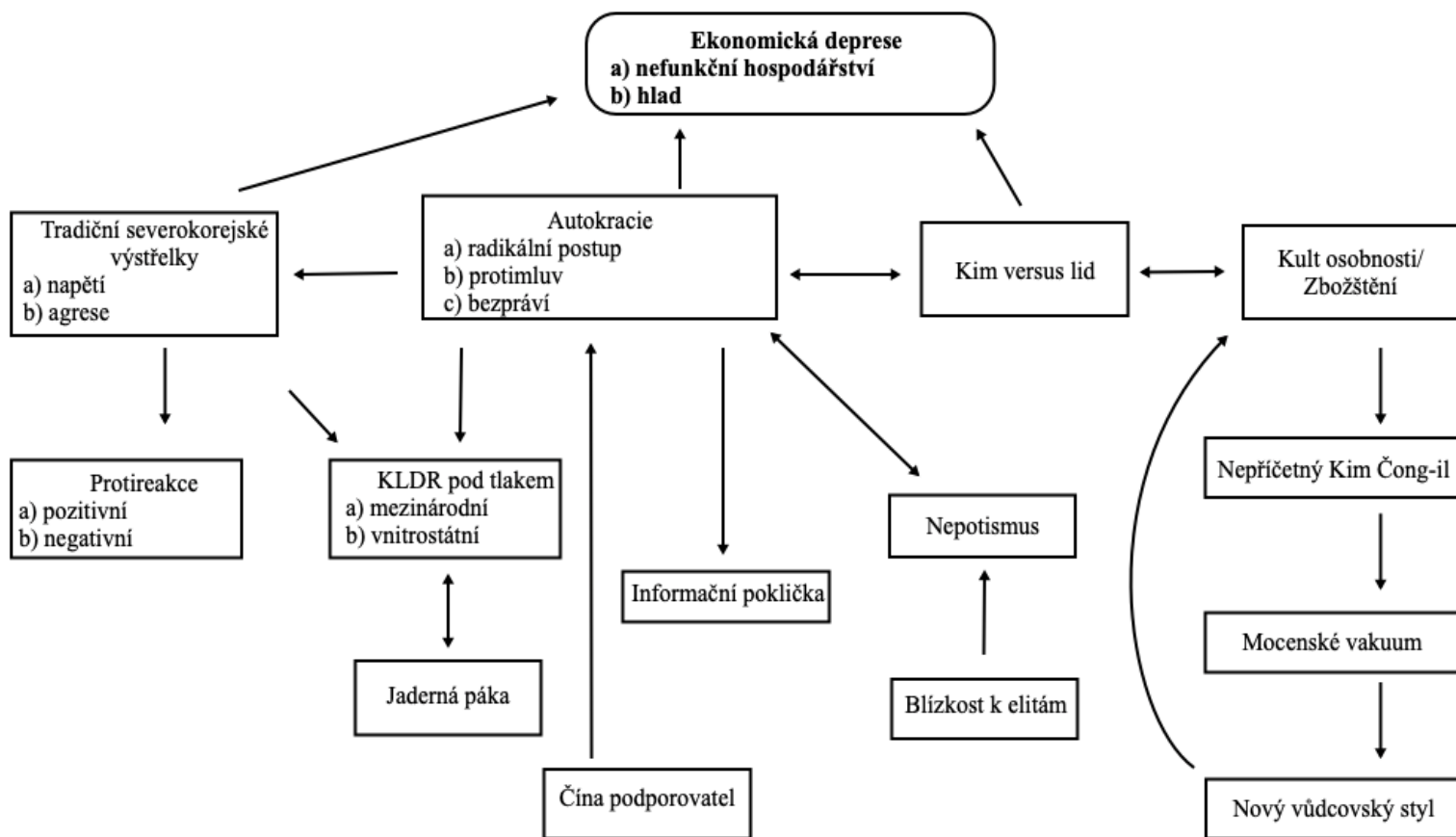
Výzkumné období bylo zvoleno tak, aby pokrývalo celý poslední rok vlády Kim Čong-ila (2010) a celý první rok vlády Kim Čong-una (2012) a to společně s rokem 2011, ve kterém začalo předávání moci a došlo ke smrti Kim Čong-ila. Jednalo se tedy o období 1. 1. 2010 až 31. 12. 2012. Pro zachycení jednotlivých mediálních výstupů byl použit online mediální archiv Newton media. Jako klíčové slovo bylo zvoleno slovní spojení Severní Korea včetně jeho skloněných variant. Vzorek byl vybrán na základě prostého náhodného výběru. V online mediálním archivu Newton media bylo vždy vybráno konkrétní období, určité médium a bylo zde rovněž předdefinováno, že výsledky se mají řadit náhodně. Následně bylo v náhodném generátoru čísel vylosováno číslo, které určilo, kolikátý článek v pořadí bude vybrán a zahrnut do výzkumu. Jak bylo uvedeno, cílem bylo analyzovat zejména rozsáhlejší texty publicistického charakteru. Pokud byl náhodným generátorem čísel vybrán článek, který byl například jen krátkou zprávou převzatou z agentury, pak byl vybrán první následující text, který měl minimální délku alespoň 2000 znaků. Pokud se text o Severní Koreji pouze zmiňoval, nebo pokud bylo téma KLDR v textu obsaženo jen okrajově, pak byl rovněž vybrán první následující relevantní výstup. Celkem bylo tedy do výzkumu zahrnuto 48 článků, po jejichž následné analýze jsem dospěl k závěru, že výzkum je teoreticky satureován.

Při výběru vzorku se potvrdil předpoklad častého a pravidelného informování ze strany online deníků, které o KLDR napsaly v každém čtvrtletí. Naproti tomu online týdeníky²⁶ často neinformovaly o Severní Koreji vůbec, nebo nevydaly dostatečně relevantní výstupy, které by splňovaly podmínky pro zařazení do výzkumného vzorku.

---

²⁶ Respekt.cz nevydal relevantní výstup v pěti kvartálech, Reflex.cz v sedmi kvartálech.

5 Empirická část– představení výsledků výzkumu²⁷

5.1 Stručné představení kostry dat

Výše uvedená kostra dat je součástí výsledků výzkumu, jehož cílem bylo odpovědět na hlavní výzkumnou otázku: „*Jak česká online média referují o Severní Koreji v letech 2010–2012?*“ Tento systém dat nyní v krátkosti představím, předtím než tzv. příběh o datech vyložím podrobněji.

Při třídění a kategorizaci pojmů jsem zjistil, že zdaleka nejnápadnějším rysem mediálního referování o KLDŘ byla ve zkoumaném období *ekonomická deprese*. Určil jsem proto *ekonomickou depresi* jako centrální kategorii, ke které jsem vztáhl ostatní kategorie. *Ekonomická deprese* je souhrnný název pro jevy, které souvisí s velmi špatnou ekonomickou situací v zemi. O této špatné ekonomické situaci bývá v datech referováno nejčastěji

²⁷ Ve větším formátu lze schéma nalézt v kapitole příloh– příloha 1.

v souvislosti s nefunkčním hospodářstvím a také v souvislosti s nedostatkem potravin a hladem v Severní Koreji.

První z kategorií, která je v rámci mediálního narativu prezentována jako příčina *ekonomické deprese*, je kategorie s názvem *Kim versus lid*. Tato kategorie zahrnuje data, která poukazují zejména na opulentní životní styl dynastie Kimů a elit, který probíhá na úkor občanů KLLDR.

Kategorie *autokracie* odkazuje k autokratickému vedení severokorejského státu. Z dat vyplynulo, že autokracie je médií prezentována jako jedna z příčin neutěšené ekonomické situace v zemi. Ke kategorii *autokracie* se v systému dat váže hned několik dalších kategorií.

Nepotismus je souhrnný název pro data, která referují o Severní Koreji jako o zemi, v níž se obsazování významných státních funkcí řídí především příbuzenstvím a známostmi. V důsledku *nepotismu* je pak podle zkoumaných médií posilována *autokracie*.

Kategorie *nepotismus* je navíc přímo spjatá s další kategorií, kterou jsem nazval *blízkost k elitám*. Tato kategorie referuje o datech, ze kterých vyplývá, že blízkost k elitám či k vedení země zajišťuje v KLLDR nejrůznější výhody, a tedy ve své podstatě i lepší a kvalitnější život.

Kategorii *informační poklička* v médiích reprezentují takového obsahu, které jsou důsledkem autokratického vedení země. *Informační poklička* je tzv. in vivo kód²⁸ a odkazuje k datům, která referují o KLLDR ve spojitosti s malým množstvím informací, které o sobě země zveřejňuje.

Čína podporovatel je kategorie referující o datech, v nichž je Číně přisuzována role v podstatě jediného spojence a podporovatele severokorejského režimu.

Z mediálního narativu vyplynulo, že zejména kvůli svému autokratickému vedení se *KLLDR dostává pod tlak*. Tato kategorie v sobě zahrnuje data, podle kterých je na severokorejský režim vyvíjen diplomatický tlak. V rámci mediálního referování se země dostává pod tlak zejména v důsledku *autokratického řízení* a dalších příčin, které dále představím.

Kategorie *jaderná páka* přímo souvisí s kategorií *KLLDR pod tlakem*. Kategorie *jaderná páka* odkazuje k severokorejskému jadernému arzenálu. Kategorii *jaderné páky* v médiích reprezentují obsahy, které o ní hovoří jako o nástroji, který Severní Korea využívá

---

²⁸ Výraz, obsažený přímo v datech, jenž vystihuje podstatu dané kategorie (Strauss, Corbinová, 1999, s. 48)

k vyjednávání, ale rovněž k zastrašování, dostane-li se pod tlak.

Kategorii *tradiční severokorejské výstřelky*²⁹ reprezentují neobvyklé, provokativní, často agresivní a zdánlivě iracionální případy jednání, které bývají v datech KLCDR prisuzovány. Tato kategorie zahrnuje například raketové testy, věznění občanů cizích národností či obviňování ostatních států. Média o této kategorii referují jako o jedné z příčin *ekonomické deprese*. V rámci mediálního narativu odkazují data z kategorie *protireakce* k určité reakci dotčených států na *tradiční severokorejské výstřelky*. Z dat vyplynulo, že *protireakce* je důsledek *severokorejských výstřelků*. *Protireakce* bývá pozitivní, pokud se dotčené státy snaží situaci řešit, bývá však i negativní, v tom případě referují média zpravidla o eskalaci napětí.

Poslední část datové kostry je sekvence čtyř kategorií, z nichž první je *kult osobnosti/ zbožštění*. Kategorii *kult osobnosti* v médiích reprezentují obsahy, podle kterých dochází ke glorifikaci dynastie Kimů v KLCDR. Z mediálního referování o Severní Koreji je patrné, že kategorie *kult osobnosti/ zbožštění* je médiu prezentována jako příčinná podmínka kategorie *Kim vs. lid*, tedy toho, proč vládnoucí dynastie žije opulentní život na úkor ostatních občanů.

Kategorie *nepříčetný Kim Čong-il* odkazuje k datům, která referují o zdravotních potížích a určité neschopnosti Kim Čong-ila dále vládnout. V důsledku *kultu osobnosti* však zdravotně indisponovaný vůdce vládne zemi i nadále.

Mocenské vakuuum reprezentuje data, podle kterých po smrti Kim Čong-ila panovala v KLCDR nejistota ohledně jejího dalšího směřování. Média reprezentují *mocenské vakuuum* jako důsledek nedokončeného předání moci v Severní Koreji, které vychází z kategorie *nepříčetný Kim Čong-il*.

Pod kategorií *nový vůdcovský styl* jsou zahrnuta data, která odkazují ke stabilizaci režimu v KLCDR a zároveň k ukončení *mocenského vakua*. Z dat vyplývá, že Kim Čong-un našel podporu u nejvyšší garnitury a po smrti svého otce se chopil vlády v Severní Koreji. Média referují o tom, že Kim Čong-un, je stejně jako jeho otec glorifikován a uctíván. Tudíž i kategorie *nový vůdcovský styl* je spjata s kategorií *kult osobnosti/ zbožštění*.

---

²⁹ Kategorie *tradiční severokorejské výstřelky* je in vivo kód.

6 Podrobné výsledky výzkumu

6.1 Ekonomická deprese jako klíčová perspektiva v reprezentacích Severní Koreje

Nejnápadnějším rysem mediálního informování o Severní Koreji mezi lety 2010-2012 byla kategorie *ekonomická deprese*. Tato ústřední kategorie v sobě zahrnuje jevy, které vypovídají o špatných životních, ekonomických a hospodářských podmínkách v zemi, jak je patrné z níže uvedené citace.

„Oficiální průměrný plat státního zaměstnance činil loni v přepočtu pouhé dva dolary měsíčně. Při započítání příjmů z černých trhů si ale průměrný obyvatel KLCDR dokáže vydělat v přepočtu přibližně patnáct dolarů měsíčně, což v nejchudších oblastech stačí aspoň na nákup základních potravin (respekt.cz, 29. 1. 2012).“

Důsledky špatné ekonomické situace bylo možno zařadit do dvou dominantních subkategorií, a sice *hlad* a *nefunkční hospodářství*. Subkategorie *hlad* je označení pro data, která vypovídají o nedostatku potravin, hladomoru a problémech s distribucí potravin v zemi. Následující citace poukazuje na to, že potíže s nedostatkem potravin se týkají i severokorejských dětí.

„Po ulicích se potulují špinavé a hladové děti. Aby přežily, nezbývá jim nic jiného než žebrať. Jídlo je ale v KLCDR nedostatkovým zbožím, takže opuštěné děti často umírají hlady v zimě a špíně (lidovky.cz, 29. 6. 2011).“

Média ve zkoumaném období dále referují o tom, že kvůli nedostatku jídla může v Severní Koreji docházet v důsledku hladu i k extrémním situacím, v nichž si Severokorejci zajišťují obživu způsoby, které jsou jen stěží představitelné.

„V běžném životě komunistické Koreje dochází i k výskytu kanibalismu. Stovky dětí byly uneseny a jednoduše snědeny (reflex.cz, 24. 1. 2012).“

Data, která patří do subkategorie *nefunkční hospodářství* vypovídají o nefunkčnosti a neschopnosti severokorejského hospodářství zajistit pro své občany to, co je ve světě již víceméně standardem. Jedná se například o elektrický proud, zdroj tepla nebo základní léky.

„Severokorejský systém zdravotnické péče je v troskách. Lékaři často vykonávají amputace bez narkózy a svítit si k tomu musí svíčkami. V nemocnicích nejsou základní léky, elektrina ani topení (lidovky.cz, 15. 7. 2010).“

6.2 Kim versus lid

Ekonomická deprese je přímo spjatá s třemi dalšími kategoriemi, které média prezentují jako příčiny této mimořádně špatné ekonomické situace. První z nich je kategorie *Kim versus lid*. Tato kategorie vystihuje data ze zkoumaného období, z nichž je patrné, že se proti sobě staví zájmy většinové společnosti KLLDR a zájmy dynastie Kimů, potažmo vládnoucí vrstvy. Média referují o silném kontrastu mezi vládnoucí vrstvou a řadovými občany. Tato naprostá odlišnost, zejména ve způsobu života, je v datech nápadně znázorňována například v souvislosti s jídlem, kterého je v Severní Koreji nedostatek. Z následující citace je kontrast patrný, zatímco v zemi panuje hlad, vládnoucí vrstva pořádá kulinářský festival.

„Hlad je v zemi stále a země je odkázána na mezinárodní pomoc. Nicméně součástí oslav je i kulinární festival, kde nejlepší kuchaři Pchjongjangu soutěží v přípravě složitého korejského jídla, které se skládá z 30 až 50 ingrediencí (lidovky.cz, 16. 2. 2011).“

Dichotomické rozdělení severokorejské společnosti, kdy na jedné straně stojí zájmy vládnoucí vrstvy a na druhé zájmy většinové společnosti, je médiu dále zdůrazňováno v souvislosti s luxusem, který si elita dopřává, a který je zároveň pro severokorejské občany nedostupný, to je patrné z následující citace.

„Dodal, že Kim mu při setkání za odměnu daroval hodinky značky Rolex. Teprve když se o pár let později dostal do Jižní Koreje a viděl ty samé hodinky v obchodě, uvědomil si, že představitelé režimu nechávají milióny lidí hladovět a sami si žijí královsky (novinky.cz, 6. 1. 2012).“

Data z kategorie *Kim versus lid* jsou dále charakteristická politickými rozhodnutími, která vládnoucí vrstva přijímá a která jsou v rozporu s tím, co by bylo vhodné pro severokorejskou společnost. Následující citace poukazuje na snahu vedení Severní Koreje za každou cenu otestovat raketu, a to navzdory riziku, že tím zemi hrozí snížení dávek potravinové pomoci, které jsou pro hladovějící KLLDR nezbytné.

„Pokud KLLDR skutečně raketu vypustí, dostane se do ještě větší izolace. USA už kvůli severokorejskému plánu zastavily nedávno dohodnutý program dodávek potravinové pomoci (iHned.cz, 8. 4. 2012).“

Jak je z úryvků z dat patrné, kategorii *Kim versus lid* propojuje s ústřední kategorií *ekonomická deprese* především její subkategorie *hlad*. Média ve zkoumaném období poukazují na paradox situace, kdy země hladoví a nejvýše postavená garnitura si užívá poměrného luxusu jak v jídle, tak ve spotřebním zboží.

„Privilegovaná vrstva v KLLDR má nárok na příděly potravin a vybraného zboží. Ti z

nejpovolanějších je dostávají denně, jiní jednou za tři dny a ostatní týdně. Zbytek země nedostává nic (novinky.cz, 6. 1. 2012).“

6.3 Autokracie

Kategorie *autokracie* odkazuje k datům, která vypovídají o absolutistickém, často diktátorském způsobu vlády, který je ze strany dynastie Kimů v Severní Koreji uplatňován. Z výzkumného souboru je patrné, že právě autokratické vedení země média často spojují se špatnou ekonomickou situací v zemi, respektive s *ekonomickou depresí*.

„A aby toho nebylo málo: po šedesátileté komunistické diktatuře patří KLLDR k nejchudším státům světa. Za okázalými vojenskými přehlídkami a manifestacemi šťastné jednoty strany a lidu se skrývá rozvrácené hospodářství, bída i časté hladomory, síť koncentračních táborů a permanentní likvidace nepohodlných (respekt.cz, 3. 10. 2010).“

Ke kategorii *autokracie* lze přiřadit tři související subkategorie. První subkategorie nese název *radikální postup*³⁰. Média ve zkoumaném období referují o *radikálním postupu* především v souvislosti s přehnanými, neadekvátními, vyhrocenými a agresivními reakcemi ze strany vládního aparátu Severní Koreje. Tuto interpretaci dokládá následující úryvek z dat, podle kterého Severní Korea našla a popravila údajného viníka hladomoru.

„Ve zdůvodnění trestu smrti bylo uvedeno, že sedmasedmdesátiletý Pak Nam-ki se jako "osoba buržoazního původu vetřela do revolučních řad s cílem zničit národní hospodářství KLLDR (novinky.cz, 18. 3. 2010).“

Podle mediálního narativu bývá *radikální postup* ze strany autokratického vedení země uplatňován nejen vnitrostátně, vůči svým občanům, ale také mezinárodně, proti ostatním státům. Následující úryvek například poukazuje na přehnanou reakci ze strany Severní Koreje, která vedla až ke smrti čtyř lidí.

„Severní Korea ve středu obvinila Jižní Koreu, že přivedla poloostrov na „pokraj války“. Přitom právě KLLDR ostřelovala v úterý jihokorejský ostrov, na němž její granáty zabily čtyři lidi včetně dvou civilistů. Na ostrově střely způsobily značné škody (novinky.cz, 24. 11. 2010).“

Rozpor mezi médii prezentovanou realitou a protichůdným tvrzením KLLDR nás zároveň posouvá k další subkategorii, která nese název *protimluv*. *Protimluv* odkazuje ke zdánlivě nelogickým, vzájemně si protirečícím a někdy i lživým výrokům a způsobům

---

³⁰ Radikální postup je tzv. in vivo kód.

jednání, které jsou v médiích Severní Koreji přisuzovány. Data z kategorie *protimluv* charakterizují zkoumaná média jako komunikační nástroj severokorejské vládnoucí garnitury, který používá ke komunikaci na mezinárodní i na vnitrostátní úrovni.

„Tábory smrti“ v Severní Koreji oficiálně neexistují. Stejně tak tam nestojí luxusní paláce vůdců a nejsou masové hroby obětí hladomoru. Severokorejská propaganda mluví jasně: všichni jsme si rovni a máme se dobře (respekt.cz, 11. 11. 2012).“

Na vnitrostátní úrovni lze kategorii *protimluv* demonstrovat na následujícím úryvku z dat, v němž Kim Čong-il slibuje zemi ještě tentýž rok bohatství, zatímco se země potýká s churavějící ekonomikou (*ekonomickou depresí*) a problémy s nedostatkem jídla.

„Letošní rok, který je stým výročím narození jeho otce Kim Ir-sena, Kim veřejně prohlásil za dobu, kdy se Severní Korea stane "silným, mocným a prosperujícím" národem. Snahy zvýšit životní úroveň 24 milionů obyvatel KLDŘ, ale narážejí na dlouhodobě churavějící ekonomiku a trvalý nedostatek jídla (novinky.cz, 5. 9. 2010).“

Poslední subkategorii *autokracie* je *bezprávi*. Jak vyplývá z dat, média ve zkoumaném období reprezentovala *bezprávi* jako součást severokorejské reality. Tato kategorie referuje zejména o nespravedlivém zadržování a násilném zacházení se severokorejskými vězni, potažmo občany. Subkategorii *bezprávi* rozumíme také porušování lidských práv nebo například otroctví, které bývá v datech rovněž zmiňováno.

„Podle svědectví bývalého vězně panují v táborech otřesné podmínky, které hraničí s otroctvím. Mučení a jiné formy ponižujícího a brutálního zacházení s vězni jsou na denním pořádku (novinky.cz, 3. 5. 2011).“

Média se zaměřují i na to, že z rozhodnutí autokratické vlády zažívají *bezprávi* i občané, kteří sami žádný zločin nespáchali, avšak jsou odsouzeni například za činy svých příbuzných. Jak je z následujícího úryvku z dat patrné, kvůli vině příbuzných mohou Severokorejci strávit značnou část svých životů v pracovních táborech či vězení, aniž by svou situaci mohli jakkoliv změnit či ovlivnit.

„Paní Kim je čtyřicet devět a z toho 28 let strávila v severokorejském lágru Bukchang, od svých třinácti do jednačtyřiceti let. Dostala se tam na základě severokorejské klauzule o kolektivní vině rodiny – její dědeček v době Korejské války dezertoval k Jihokorejčům a mladá Kim za to společně se zbytkem rodiny skončila v novodobém

koncentráku. (respekt.cz, 7. 7. 2011).“

6.4 Nepotismus a blízkost k elitám

Nepotismus doplňuje kategorii *autokracie* a je s ní přímo spjatý. *Nepotismus* odkazuje k datům, která referují o Severní Koreji jako o zemi, ve které jsou příbuzenské vztahy důležitou podmínkou potřebnou k dosazení do významných, zejména vedoucích funkcí. Podle zkoumaných médií je *nepotismus* nejvíce patrný přímo v nejvyšších kruzích severokorejského vedení, kde se vláda z otce na syna předává již třetí generaci.

„KLDŘ vnějšímu světu předvedla proces úspěšného předání moci a stability své autoritářské vlády. Státní sdělovací prostředky tituluji mladého Kima "nejvyšší vůdce" a zveřejňují zprávy, které ho opěvují (lidovky.cz, 18. 1. 2012).“

Média ve zkoumaném období dále referují o tom, že nepotismus funguje i v širších kruzích severokorejského vedení. I zde jsou lidé s příbuzenskými vazbami značným způsobem upřednostňováni při dosazování do důležitých funkcí, to dokládá například citace níže.

„Velká pozornost se zaměřila především na Čang Song-tcheka, který by coby Kim Čong-unův strýc mohl hrát roli jakéhosi regenta-dohlážitěle spolu se svou vlivnou manželkou Kim Kjong-hi, mladší sestrou zesnulého vůdce (novinky.cz, 28. 12. 2011).“

K *nepotismu* se přímo váže kategorie s názvem *blízkost k elitám*, ta na rozdíl od *nepotismu* neodkazuje k získávání a zastávání funkcí, nýbrž k nejrůznějším výhodám a benefitům. Média ve zkoumaném období referují o tom, že čím blíže je severokorejský občan k nejvyšším vládním strukturám, tím více výhod se mu dostává. Další úryvek z dat poukazuje na to, že podle zkoumaných médií v KLDŘ existuje privilegovaná vrstva občanů, která díky své blízkosti elitám získává různé výhody.

„Od dubna 2007, si můžete na satelitních mapách Google Earth s rozlišením pouhých metrů prohlédnout vrstvu severokorejských tajných objektů - od vojenských základen přes tábory smrti až po vilu s bazénem a klouzačkou, po které jezdí sám vůdce (respekt.cz, 11. 11. 2012).“

6.5 Informační poklička

Informační poklička je souhrnný název pro jevy, které v souvislosti se Severní Koreou poukazují na její uzavřenost vůči světu. Z dat vyplývá, že KLDŘ o svých plánech, své zemi i o svých politických představitelích poskytuje jen tolik informací, kolik sama uzná za

vhodné. Pro zkoumané období bylo typické, že se autoři článků mohli často jenom domnívat, co se v Severní Koreji stalo, co se děje nebo co se chystá.

„Co z toho ale byla skutečně pravda? Jaký byl opravdu jeho život, jeho ženy, jeho názory? Nevěděli jsme to přesně ani u jeho otce Kim Ir-sena a zatím to nevíme ani u jeho nástupce, syna Kim Čong-una (reflex.cz, 29. 12. 2011).“

Podle médií zveřejňoval státní aparát Severní Koreje ve zkoumaném období, jen takové informace, které považoval za vhodné. Média poukazovala rovněž na to, že zprávy z KLDR přicházely se značným zpožděním. Z citace níže je patrné, že Severní Korea tři dny tajila úmrtí svého nejvyššího státního představitele.

„Kim Čong-il zemřel minulou sobotu ve věku 69 let. Zpráva o jeho smrti byla zveřejněna až v pondělí. Také první záběry ze střeďečního pohřbu byly za hranicemi k dispozici až čtyři hodiny po jeho zahájení (novinky.cz, 28. 12. 2011).“

Informační poklička je médií prezentována jako důsledek autokratické vlády v Severní Koreji a to zejména proto, že kvůli autokratickému vedení státu je umožněno zatajovat velké množství různých informací.

„Přestože vládní režim této nejttotalitnější země světa činí vše, aby se o poměrech uvnitř pokud možno nikdo nic nedozvěděl, informace britských a amerických zpravodajských služeb přesto hovoří zcela jasnou řečí: V pásmu koncentračních táborů Čotok je v roce 2012 internováno okolo 200 000 odsouzených (reflex.cz, 24. 1. 2012).“

6.6 Čína podporovatel

Kategorie *Čína podporovatel* referuje o datech, ze kterých vyplývá, že Čína je v podstatě jediným spojencem KLDR, který alespoň částečně podporuje tamní autokratický režim. Z dat vyplynulo, že bez Číny by měla Severní Korea problémy s udržení současného režimu.

„Čína je prakticky jediným spojencem severokorejských “stalinistů“ a přežívání onoho režimu je de facto závislé na blahovůli “Velkého čínského draka“ (reflex.cz, 13. 12. 2010).“

Dobré vztahy mezi Čínou a Severní Koreou podle médií dokazuje také navracení severokorejských uprchlíků zpátky do země. Severokorejci totiž nesmí KLDR opustit, a to pod hrozbou přísných trestů. Médii je akt navracení severokorejských uprchlíků prezentován jako důkaz dobrých vztahů mezi oběma zeměmi, což je patrné z následující citace.

„Každý rok do Číny uprchne několik tisíc Severokorejců. Díky vřelým vztahům mezi

Pekingem a Pchjongjangem ale čínská vláda většinu vrací zpátky (iHNed.cz, 31. 3. 2011).“

6.7 KLDR pod tlakem a jaderná páka

Média ve zkoumaném období referují o tlaku, který je na Severní Koreu vyvíjen. Média prezentují jako příčinu tohoto tlaku jednak autokratickou povahu státního zřízení a jednak *tradiční severokorejské výstřelky*, což je kategorie, kterou představím dále. Kategorii *KLDR pod tlakem* můžeme rozdělit na dvě subkategorie, a sice *mezinárodní tlak* a *vnitrostátní tlak*. Jak ze zkoumaných dat vyplývá, *mezinárodní tlak* spočívá podle médií především ve snaze ostatních států změnit chování Severní Koreje, a to v důsledku nějaké předchozí události nebo činu, kterého se KLDR dopustila.

„Severní Korea zaplatí cenu odpovídající jejím provokačním aktům,“ řekl I Mjongbak. "Budu pokračovat v přijímání tvrdých opatření s cílem přivést Sever k odpovědnosti (lidovky.cz, 24. 5. 2010).“

Jak je z mediálních reprezentací ve zkoumaném období patrné, KLDR, respektive její vedení se pod tlak dostává i v důsledku svých vnitrostátních problémů, o tom referuje následující úryvek z dat.

„Objevily se také zprávy o střetech mezi Severokorejci a bezpečnostními silami, které se jim pokusily zabránit v pašování potravin. Projevy občanské nespokojenosti jsou přitom v přísně kontrolovaném komunistickém státě velmi výjimečné (novinky.cz, 18. 3. 2010).“

Kategorie *jaderná páka* je médií prezentována v úzké souvislosti s *mezinárodním tlakem*, kterému je Severní Korea vystavována. Z dat vyplývá, že *jaderná páka* představuje způsob vyjednávání, při němž Severní Korea využívá svého jaderného arzenálu a jaderného výzkumu k dosažení mezinárodně-politických cílů, o tom svědčí následující úryvek z dat.

„Komunistická Severní Korea je již delší dobu pod silicím tlakem, aby ukončila svůj bojkot a vrátila se k šestistranným rozhovorům o svém sporném jaderném programu. V jejich rámci by mohla získat potravinovou pomoc výměnou za zmírnění hrozby, jakou nevyzpytatelná KLDR představuje pro celou oblast (novinky.cz, 18. 3. 2010).“

Severní Korea je médií velmi často reprezentována, která využívá jaderné páky k vyjednávání o humanitární pomoci, výměnou za ústupky ve své jaderné politice.

„Podle agentur severokorejský vůdce s obnovením šestistranných odzbrojovacích jednání souhlasil výměnou za potravinovou a další pomoc pro jeho zbídačelou zemi

(iHNed.cz, 24. 8. 2011).“

6.8 Tradiční severokorejské výstřelky a protireakce

Jak jsem zmiňoval již výše, z mediálních reprezentací ve zkoumaném období je patrné, že pod tlak se KLDK dostává i v důsledku tzv. *tradičních severokorejských výstřelků*³¹. Tato kategorie zahrnuje ty mediální reprezentace, podle kterých ze strany Severní Koreje dochází k provokativnímu, nečekanému, často agresivnímu a také iracionálnímu jednání vůči ostatním státům, jak dokládá citace níže.

„Tímto postojem neotřásl ani tradiční severokorejské výstřelky v podobě uvěznění a následného propuštění amerického misionáře a dvou novinářů nebo opakované ostřelování sporné hranice s Jižní Koreou (respekt.cz, 14. 3. 2010).“

Pro kategorii *tradiční severokorejské výstřelky* jsou v datech typické také relativně často zmiňované zkoušky raket a jaderných zbraní v důsledku kterých dochází k nárůstu *napětí* na mezinárodní scéně, jak uvádí citace níže.

„Situace na Korejském poloostrově se opět vyhrocuje. Severní Korea hodlá v polovině dubna provokovat sousední země manévrem s raketou dlouhého doletu. Reagují na to Japonsko i Jižní Korea (iHNed.cz, 8. 4. 2012).“

V mediích kategorii *tradiční severokorejské výstřelky* reprezentují takové obsahy, podle kterých KLDK často vyhrožuje okolním státům.

“Přistoupíme k brutální odvetě proti každému narušiteli, který vnikne do našich výsostných vod (reflex.cz 13. 12. 2010).“

Média se ve zkoumaném období soustředila rovněž na události, které lze zařadit do kategorie *protireakce*. Tato kategorie referuje o datech, podle kterých zainteresované státy nějakým způsobem reagovaly na *tradiční severokorejské výstřelky*. Státy na tyto *výstřelky* ze strany severokorejského režimu reagovaly pozitivně, nebo negativně. Subkategorie *pozitivní protireakce* je označení pro data, podle kterých se dotčené státy snaží zklidnit situaci na Korejském poloostrově.

„Čína a Spojené státy se v úterý shodly na důležitosti uchovat na Korejském poloostrově stabilitu a mír. O konflikt na Korejském poloostrově se zajímá také Rusko. Ruský prezident Dmitrij Medveděv dnes v telefonickém rozhovoru se svým jihokorejským protějškem I Mjong-bakem vyzval obě Koreje k umírněnosti a varoval před násilnostmi.

---

³¹ Tradiční severokorejské výstřelky je tzv. in vivo kód.

(iHNed.cz, 25. 5. 2010).“

Subkategorie *negativní protireakce* pak referuje o datech, podle kterých dochází v důsledku *severokorejských výstřelků* k eskalaci napětí.

„*Jižní Korea sice podobná cvičení pořádá běžně, ale neskrývá, že tentokrát reaguje i na listopadové ostřelování jihokorejského ostrova Jonpchjong severokorejskou armádou* (lidovky.cz, 23. 12. 2010).“

V závěru popisu této kategorie považuji za nutné zmínit vazbu *tradičních severokorejských výstřelků* na ústřední kategorii *ekonomická deprese*. Médii jsou *severokorejské výstřelky* ve zkoumaném období prezentovány jako jedna z příčin prohlubující se *ekonomické deprese* v zemi, a to zejména v návaznosti na situace, kdy státy na tyto *výstřelky* reagují negativně. Podle médií dochází ke zhoršení ekonomické situace zejména proto, že státy odmítají Severní Koreji dále poskytovat například potravinovou pomoc či s KLCDR obchodovat.

„*Rozhodli jsme se prodloužit o jeden rok zákaz pro severokorejská plavidla kotvit v japonských přístavech i zákaz dovozu a vývozu s touto zemí, sdělil místopředseda vlády Osamu Fudžimura.* (iHNed.cz, 8. 4. 2012).“

6.9 Kult osobnosti/ zbožštění

Kult osobnosti je označení pro data z výzkumného souboru, podle kterých je v Severní Koreji budován kult jednotlivých vůdců z dynastie Kimů. Tento kult je médii často prezentován v souvislosti s božskými vlastnostmi, které jsou dynastií Kimů přisuzovány. Z dat vyplývá, že tento kult má navíc přesah i do každodenního života v KLCDR, v němž je prokazování úcty severokorejskému vůdci běžnou praxí.

„*Drahému vůdci“*, který je v KLCDR prezentován propagandou jako (polo)bůh, se pak v železárnách z uctivé vzdálenosti klanějí vybraní pracující, zatímco vedení továrny jej v předklonu informuje o stoprocentním plnění plánu (respekt.cz, 3. 10. 2010).“

Data z kategorie *kult osobnosti* mají přímou spojitost s kategorií *Kim versus lid*, a to proto, že uctívání severokorejské dynastie Kimů se podle mediálních výstupů často děje na úkor kvality života Severokorejců. Média referují o tom, že kvůli budování kultu osobnosti dochází ke zvětšování rozdílů mezi vládnoucí vrstvou a lidem. Ze zkoumaných dat vyplývá, že se tak děje zejména proto, že prostředky, které byly vynaloženy na posílení kultu dynastie mohly být využity například pro zlepšení životních podmínek tamních občanů.

„*KLCDR prohlašovala, že vypuštěním rakety a družice na oběžnou dráhu chce*

náležitě oslavit 100 let od narození zakladatele režimu Kim Ir-sena... Podle britského deníku Daily Telegraph stál Severokorejce nezdařený podnik 850 miliónů dolarů (16 miliard korun), za které by hladovějící národ mohl mít například 2,5 miliónu tun kukuřice a 1,4 miliónu tun rýže. (novinky.cz, 13. 4. 2012).“

6.10 Nepřičetný Kim Čong-il

Kategorie *nepřičetný Kim Čong-il* odkazuje k datům, podle kterých média v daném období hovoří o Kim Čong-ilovi v souvislosti s jeho zdravotními indispozicemi, respektive v souvislosti s jeho špatným zdravotním stavem. Kim je médií prezentován jako stárnoucí a nemocný vůdce a jeho osoba bývá často spojována s vysokým věkem jako například v úryvku níže.

„Vzhledem k věku Kim Čong-ila a stáří lidí pohybujících se kolem něj to může vypadat, že trochu ztrácí kontakt s realitou (respekt.cz, 14. 3. 2010).“

V souvislosti se stárnoucím Kim Čong-ilem média ve zkoumaném období nápadně zmiňují Kim Čong-una, který spolu se svým otcem vykonává různé státnické povinnosti. Tyto státnické povinnosti média reprezentují jako potenciální přípravy na nástupnictví, které se muselo začít chystat poté, co se zdravotní stav Kim Čong-una zhoršil.

„Návštěva se koná v době, kdy se podle jihokorejské agentury Jonhap právě množí spekulace o nástupci severokorejského diktátora, který v roce 2008 přežil mozkovou mrtvici. Podle agentury AP vůdce KLCDR patrně přijel do Číny žádat o diplomatickou a finanční pomoc ohledně nástupnictví (iHNed.cz, 28. 8. 2010).“

6.11 Mocenské vakuum a nový vůdcovský styl

V souvislosti se smrtí Kim Čong-ila, která nastala koncem roku 2011, reprezentovala média situaci v zemi jako nejistou a nestabilní, a to zejména v důsledku započatého procesu předávání moci z otce na syna, který nebyl zcela dokončen. Data, která vypovídají o období nestability, jsou zahrnuta v kategorii *mocenské vakuum*³².

„O pevnosti postavení mladého muže je možné jenom spekulovat, jisté však je, že měl na přípravu pro převzetí funkce jenom pár měsíců (respekt.cz, 15. 4. 2012).“

Média reprezentovala období *mocenského vakua* jako období, ve kterém nebylo zřejmé, jak bude v Severní Koreji nadále fungovat dělba moci a kdo bude fakticky dál vést Severní Koreu, to je patrné z citace níže.

---

³² Mocenské vakuum je tzv. in vivo kód.

Výsledkem podle některých analytiků může být, že KLLDR vytvoří kolektivní vedení, v němž Kim Čong-un bude sdílet moc pravděpodobně se svou tetou a strýcem a několika generály, kteří byli blízcí jeho otci (lidovky.cz 18. 1. 2012).“

V závěru zkoumaného období média poukazují na to, že v KLLDR začal vládnout Kim Čong-un, který tak překonal období *mocenského vakua* a zajistil si podporu u nejvyššího vedení severokorejské strany, následně se situace v zemi opětovně stabilizovala. Zkoumaná média zdůrazňují, že po převzetí moci si nový vůdce začal hledat svůj *nový vůdcovský styl*³³, který se podle níže zmiňované citace v určitých aspektech odlišoval od stylu vládnutí jeho předchůdců.

„Chce si ale nejspíš vytvořit svůj vlastní vůdcovský styl. Během návštěvy továrny či kasáren se na dělníky či vojáky nejen dívá, ale i je přátelsky chytá za ruce. V dubnu se zas ukázalo, že se nebojí přiznat i chyby – tehdy nezatajil, že uskutečnili nepovedený start balistické rakety (lidovky.cz, 17. 7. 2012).“

Z mediálního narativu vyplývá, že navzdory menším změnám neplánoval Kim Čong-un po převzetí moci nijak výrazně měnit směřování či politiku Severní Koreje, která byla nastavena jeho předchůdci. Podle zkoumaných médií pokračoval Kim Čong-un po převzetí moci v zavedeném stylu severokorejské politiky.

„V zásadních věcech se mladý vůdce od svého otce a děda, jak je vidět, nehodlá odchýlit. Podporuje jaderný program a pokračuje v občasných výhrůžkách Jižní Koreji či Spojeným státům (lidovky.cz, 17. 7. 2012).“

Média v závěru zkoumaného období referovala o tom, že Kim Čong-un, stejně jako jeho otec, pokračoval v budování kultu své osobnosti, potažmo v budování kultu dynastie Kimů, což dokládá níže uvedený datový úryvek.

„Tyto vymoženosti jsou věčným darem pro lid od našeho velkého vůdce (Kim Čong-una),“ oznámila nedávno státní televize (novinky.cz, 4. 7. 2012).“

---

³³ Nový vůdcovský styl je tzv. in vivo kód.

7 Interpretace výsledků výzkumu

V této části práce vyložím výše představené výsledky výzkumu v kontextu dostupných poznatků o mediálních reprezentacích Severní Koreje, které vycházejí z akademických prací a výzkumů. Z analyzovaných dat, které byly prezentovány výše, vyplynulo zejména to, že ve zkoumaném období česká online média referovala o Severní Koreji v souvislosti se špatnou ekonomickou situací v zemi a také v souvislosti s velkými ekonomickými rozdíly mezi vládnoucí vrstvou a severokorejskými občany.

Při rešerši výzkumů a odborných prací zabývajících se mediálními reprezentacemi KLDR, potažmo reprezentacemi severokorejských vůdců, se mi nepodařilo nalézt zdroje z kulturně a historicky bližších kontextů, většina citovaných prací, zabývajících se mediálními reprezentacemi Severní Koreje, pochází zejména ze Spojených států amerických a zjištěné poznatky jsou proto vztahovány zejména k těmto zahraničním výzkumům.

Porovnáme-li analyzovaná data s výše uvedenými výzkumy³⁴, můžeme nalézt výsledky, které rovněž poukazují na tendenci referovat o Severní Koreji v souvislosti se špatnou ekonomickou situací. K takovému závěru dospěl výzkum Jingbonga Choie (2010). Výsledky Choiova výzkumu poukazují na to, že KLDR byla v amerických novinách *The New York Times* a *The Washington Post* reprezentována jako chudá země. Další výzkum, který analyzoval australská tištěná média (Dalton, Jung, Willis, Bell, 2016) poukazuje na to, že Severní Korea byla rámcována jako země, ve které žijí hladovějící lidé a ve které panuje hladomor a chudoba. Výsledky těchto výzkumů se tak do značné míry shodují s výsledky výše provedeného výzkumu, který shledává ekonomickou depresi jako klíčovou perspektivu v reprezentacích Severní Koreje.

V západních médiích lze rovněž pozorovat tendenci negativního mediálního referování o Severní Koreji, což dokládají výše citované výzkumy Choi (2010), Kim (2014), Treskes (2018), Biasi (2018) a Dalton, Jung, Willis, Bell (2016). Všichni zmínění autoři přinášejí výsledky, podle nichž je Severní Korea ve zkoumaných médiích reprezentována negativně, zejména jako hrozba či nepřítel. Tendenci negativního referování potvrzuje i výzkum Romany Hrbkové (2015), podle kterého česká online média informovala o Korejském poloostrově nejčastěji v souvislosti se zpravodajskou hodnotou negativity.

Na základě výsledků provedeného výzkumu můžeme shledat, že česká online média rovněž přispívají k tendenci referovat o Severní Koreji negativně. Tomu odpovídají jednak

---

³⁴ Viz kapitola 3 s názvem teoretická východiska.

data zahrnutá v samotné centrální kategorii *ekonomické deprese*, kterou v médiích reprezentují obsahy související se špatnou ekonomickou situací, hladem a nefunkčním hospodářstvím. Za negativní reprezentace KLCDR lze rovněž považovat data z kategorií *Kim versus lid*, *nepotismus*, *blízkost k elitám* či *tradiční severokorejské výstřelky*.

Nad rámec dosavadních poznatků přináší výsledky výzkumu zjištění, která se týkají mediálních reprezentací mocenské výměny v Severní Koreji. Tématem mocenské výměny jsem se ve výzkumu zabýval v rámci vedlejší výzkumné otázky: „*Změnila se témata, na která se média zaměřovala, v průběhu předávání moci a poté, co začal vládnout Kim Čong-un? Pokud ano, pak jak?*“

Z výzkumu vyplynulo, že média referovala o předání moci v KLCDR zpočátku jako o potřebě najít nástupce za zdravotně indisponovaného Kim Čong-ila. Po smrti Kim Čong-ila se média zaměřovala především na vzniklé mocenské vakuum, které bylo způsobeno nedokončeným předáním moci. Na konci zkoumaného období již média referovala o Kim Čong-unovi jako o novém vůdci, který si hledal svůj vlastní styl vládnutí, založený na kultu osobnosti dynastie Kimů. Popsané mediální reprezentace a jejich vzájemné vztahy mohou posloužit dalším výzkumům, které by měly ambici podrobněji zkoumat zejména to, jakým způsobem média referovala o předání moci mezi Kim Čong-ilem a Kim Čong-unem. Vzhledem k tomu, že se mi k tématu mediální reprezentace mocenské výměny v KLCDR nepodařilo najít žádný relevantní výzkum, bylo by zajímavé zaměřit další zkoumání nikoliv na Severní Koreu jako celek, ale pouze na to, jakým způsobem média reprezentovala oba vůdce v období mocenské výměny. Jako východiska pro další zkoumání mohou posloužit výše uvedená zjištění.

Závěr

Cílem diplomové práce s názvem Mediální konstrukce Severní Koreje za vlády Kim Čong-ila a Kim Čong-una bylo zjistit, jakým způsobem česká online média reprezentovala Severní Koreu mezi lety 2010 až 2012, tedy na přelomu vlády posledních dvou severokorejských vůdců. Motivací pro zpracování této práce byl především fakt, že média hrají důležitou roli v utváření obrazu KLDR, a to především kvůli její izolovanosti (Špitálníková, 2020, s. 9). Druhotnou motivací byl fakt, že se problematikou mediální reprezentace Severní Koreje zabývalo v českém prostředí jen velmi málo prací. Považoval jsem proto mediální obraz této izolované země do značné míry za neprobádaný. Teoretická část diplomové práce se zaměřila na historický kontext, problematiku a ideologii Severní Koreje. V této části práce byly rovněž shrnuty české i světové výzkumy, které se zabývaly mediálními reprezentacemi totalitních států a KLDR. V praktické části diplomové práce byl realizován kvalitativní výzkum na základě techniky zakotvené teorie. Cílem výzkumu však nebylo vybudovat samotnou teorii, ale s pomocí třístupňového kódování³⁵ konceptualizovat a popsat vztahy mezi jednotlivými mediálními reprezentacemi KLDR. Výsledkem analýzy je uvedení kategorií do vztahu k centrální kategorii a vyložení kostry příběhu o datech³⁶. Do výzkumu bylo zahrnuto pět českých online mediálních serverů, konkrétně lidovky.cz, novinky.cz, iHNed.cz, respekt.cz a reflex.cz a celkem bylo analyzováno 48 článků.

Realizovaný výzkum se řídil hlavní výzkumnou otázkou: *„Jak česká online média referují o Severní Koreji v letech 2010–2012?“* Cílem výzkumu bylo i nalezení odpovědi na vedlejší výzkumné otázky: *„Na která témata/rámce se média zaměřují?“* *„Změnila se témata, na která se média zaměřovala, v průběhu předávání moci a poté, co začal vládnout Kim Čong-un? Pokud ano, pak jak?“*

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že česká online média ve zkoumaném období referovala o Severní Koreji především v souvislosti se špatnou ekonomickou situací v zemi, respektive v souvislosti s ekonomickou depresí. V rámci mediálního narativu bylo za důsledek této ekonomické deprese považováno zejména nefunkční severokorejské hospodářství a rovněž hlad, který v zemi panoval. Dalším nápadným a souvisejícím rysem mediálního referování o Severní Koreji bylo zaměření na hluboké nerovnosti v severokorejské společnosti. Média ve zkoumaném období upozorňovala na nerovnosti mezi vládnoucí vrstvou a lidem, zaměřovala se zejména na kontrast v kvalitě života mezi elitou a

---

³⁵ Otevřené, axiální a selektivní kódování.

³⁶ Tu lze nalézt v kapitole příloh, příloha 1.

občany. Významnou perspektivou mediálního informování o KLR bylo také spojování Severní Koreje s autokratickým stylem vlády, který je v rámci mediálního narativu prezentován jako jedna z příčin ekonomické deprese v zemi.

Druhá vedlejší výzkumná otázka se zabývala možnou změnou témat, na která se média zaměřovala v době, kdy v KLR probíhalo předání moci z Kim Čong-ila na Kim Čong-una. Média ve zkoumaném období referovala o vůdci Kim Čong-ilovi především v souvislosti s jeho zdravotními indispozicemi a vysokým věkem. Podle médií nepříznivý zdravotní stav Kim Čong-ila akceleroval proces předání moci v Severní Koreji. Po smrti Kim Čong-ila se média zaměřovala především na nedokončený proces předání moci, kvůli kterému v zemi nastalo tzv. mocenské vakuum. Mocenské vakuum bylo médií prezentováno jako nestabilní období, v němž nebylo zřejmé, jak bude dále fungovat dělba moci v KLR. V závěru zkoumaného období už média reprezentovala Kim Čong-una jako nově ustanoveného vůdce KLR, který si hledal svůj vlastní vůdcovský styl, založený na vybudovaném kultu vládnoucí dynastie Kimů.

V poslední části diplomové práce jsem výsledky provedeného výzkumu interpretoval v kontextu dostupných studií, které se rovněž zabývaly mediálními reprezentacemi KLR. Klíčová perspektiva v reprezentacích Severní Koreje, tedy ekonomická deprese, se do značné míry shodovala s výsledky výzkumů zahraničních autorů Choi (2010) a Dalton, Jung, Willis, Bell (2016), kteří rovněž poukazují na to, že o Severní Koreji bylo v jimi zkoumaných médiích referováno v souvislosti se špatnou ekonomickou situací a jejími důsledky.

Dále jsem výsledky výzkumu interpretoval v souvislosti se závěry autorů Choi (2010), Kim (2014), Hrbkové (2015), Treskes (2018), Biasi (2018) a Dalton, Jung, Willis, Bell (2016), z nichž se zdá, že západní média mají tendenci referovat o Severní Koreji negativně. K této tendenci patrně přispívají i mnou zkoumaná česká online média, a to vzhledem k datům, která jsou zahrnuta zejména v těchto představených kategoriích: *ekonomická deprese, Kim versus lid, nepotismus, blízkost k elitám* či *tradiční severokorejské výstřelky*.

K rozšíření dosavadního poznání o mediálních reprezentacích KLR by bylo zajímavé se v dalších výzkumech zaměřit podrobně pouze na to, jak média referovala o předání moci mezi posledními severokorejskými vůdci Kim Čong-ilem a Kim Čong-unem. Tato práce se tomuto tématu věnovala pouze v rámci vedlejší výzkumné otázky. Poznatky z této diplomové práce dávám plně k dispozici pro další výzkumné účely.

Summary

The aim of this diploma thesis was to find out how the Czech online media represented North Korea between 2010 and 2012, when the power was transferred from Kim Jong-il to Kim Jong-un. Main motivation for elaborating this thesis was mainly the fact that North Korea is one of the most isolated countries in the world. Cause of the isolation the media play an important role in shaping the image of this country abroad. The theoretical part of the thesis was focused on the historical context, issues and ideology of North Korea. This part also summarized international researches about media representations of totalitarian states and the DPRK. In the second part of the diploma thesis, qualitative research was carried out on the basis of grounded theory technique. However, the aim of the research was not to build the theory itself, but to conceptualize and describe the relations among the individual media representations of the DPRK.

The research was based on data from five Czech online news media servers: lidovky.cz, novinky.cz, iHNed.cz, respekt.cz and reflex.cz, in total 48 articles were analysed.

The research was guided by the main research question: *"How did Czech online media report on North Korea between 2010-2012?"* Secondary research questions were aimed at: *"What topics/ frameworks did the media focus on?" "Did the topics/ frameworks changed during the power transfer and after Kim Jong-un took power? If so, then how?"*

The analysis revealed that the online media reported on the DPRK mainly in connection with country's poor economic situation and with related deep inequalities between the ruling class and people. An important perspective of media coverage was also the association of North Korea with the autocratic style of governance. In the media narrative, the autocratic style of regime was presented as one of the causes of economic depression in the country. During the researched period media reported on the leader Kim Jong-il, mainly in connection with his health indispositions and old age. According to the media, Kim Jong-il's unfavourable health condition accelerated the process of power handover, in North Korea. After Kim Jong-il's death, the media focused mainly on the unfinished process of power handover, which led to a so-called power vacuum. The power vacuum was presented by the media as an unstable period in which it was not clear how the division of power in the DPRK will carry on. At the end of the period the media represented Kim Jong-un as the newly appointed leader of the DPRK, seeking his own leadership style based on the established cult of Kim's dynasty.

Použitá literatura

Akademické práce

CURRAN, N.M. a J. GIBSON, 2020. Conflict and responsibility: Content analysis of American news media organizations' framing of North Korea. *Media, War and Conflict* [online]. **13**(3), 352–371 [cit. 2020-12-16]. ISSN 17506360. Dostupné z: doi:10.1177/1750635219839203

DALTON, Bronwen, Kyungja JUNG, Jacqueline WILLIS a Markus BELL, 2016. Framing and dominant metaphors in the coverage of North Korea in the Australian media. *The Pacific Review*.

FUJIMOTO, Kenji, 2004. I was Kim Jong Il's cook: true stories from the Dear Leader's onetime chef. *The Atlantic* [online]. 293(1), 107-108 [cit. 2020-03-31]. ISSN 10727825.

GANDHI, Jennifer a Adam PRZEWORSKI. Authoritarian Institutions and the Survival of Autocrats. *Comparative Political Studies* [online]. 2007, **40**(11), 1279-1301 [cit. 2021-04-03]. ISSN 00104140.

HANTONOVÁ, Barbora, 2013. *Mediální obraz Vietnamu v tištěných médiích*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Dr. Ulrike Notarp.

STEPHAN, Haggard, Herman LUKE a Ryu JAESUNG. Political Change in North Korea: Mapping the Succession. *Asian Survey* [online]. 2014, **54**(4), 773 [cit. 2021-04-03]. ISSN 00044687. Dostupné z: doi:10.1525/as.2014.54.4.773

HRBKOVÁ, Romana, 2015. *Mediální obraz Severní a Jižní Koreje ve vybraných českých internetových médiích*. Ostrava. Diplomová práce. VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, EKONOMICKÁ FAKULTA.

HUSARSKI, Roman, 2020. The Image of the North Korean in Contemporary South Korean Cinema. *Polish Political Science Yearbook* [online]. **48**(3), 431-446 [cit. 2021-01-12]. ISSN 02087375. Dostupné z: doi:10.15804/pps2019303

CHLADA, Jaromír, 2008. *Ekonomický vývoj KLLDR po pádu světové socialistické soustavy*. Praha. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

CHUNG, M.-Y., J.R. LESSMAN a M. FAN. Framing the Nuke: How news media among countries in the six-party talks framed north Korea's nuclear test. *North Korean Review* [online]. 2014, **10**(1), 22 - 38 [cit. 2021-01-03]. ISSN 19412886. Dostupné z: doi:10.3172/NKR.10.1.22

CHOI, J. The representation of North Korean national image in national newspapers in the United States. *Public Relations Review* [online]. 2010, **36**(4), 392 - 394 [cit. 2021-01-03]. ISSN 03638111. Dostupné z: doi:10.1016/j.pubrev.2010.08.001

CHOI, J., 2018. *National image of North Korea in South Korean news media* [online]. 2018 John Wiley [cit. 2020-12-16].

Jacobson, G., 2018, 'Keeping up with the Kims', New Statesman, 8 June, Available at: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=edsglr&AN=edsgcl.543611701&lang=cs&site=eds-live&scope=site>

KIM KYUNG HYE. Examining US news media discourses about North Korea: A corpus-based critical discourse analysis. *Discourse* [online]. 2014, **25**(2), 221 [cit. 2020-12-16]. ISSN 09579265.

LEE, Grace. The political philosophy of Juche. *Stanford Journal of East Asian Affairs* [online]. 2003, 105-112 [cit. 2020-08-17]. Dostupné z: <https://www.time.com/wp-content/uploads/2014/12/korea1.pdf>

LIM, Jae-Cheon, 2009. *Kim Jong Il's Leadership of North Korea*. London: Routledge.

O'NEIL, Andrew, 2001. The 2000 inter-Korean summit: the road to reconciliation? *Australian Journal of International Affairs*[online]. **55**(1), 55-63 [cit. 2020-08-28]. DOI: 10.1080/10357710120055076. ISSN 10357718.

POWELL, Bill, William Lee ADAMS, Stephen KIM, Krista MAHR a Jay NEWTON-SMALL, 2012. MEET KIM JONG UN. *TIME Magazine* [online]. **179**(8), 28-34 [cit. 2020-03-31]. ISSN 0040781X.

ROSENGREN, Karl, 2000. *Communication: An Introduction*. Londýn: Thousand Oaks.

ŘIHÁČEK, Tomáš a Roman HYTYCH. *Metoda zakotvené teorie* [online]. Leden 2013 [cit. 2021-01-29].

SEO, S. Covering the hermit regime: A comparison of North Korea coverage at the Associated Press and NK News. *Journalism* [online]. 2018, **19**(9-10), 1363 - 1379 [cit. 2020-12-20]. ISSN 17413001. Dostupné z: doi:10.1177/1464884918776450

ŠÍMA, Michal, 2016. *Mediální reprezentace Islámského státu v Mladé frontě Dnes*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Kateřina Kirkosová.

ŠEĎOVÁ, Klára a Roman ŠVARŤÍČEK, 2013. *Jak psát kvalitativně orientované výzkumné studie. Kvalita v kvalitativním výzkumu*. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd.

STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN, 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce. SCAN. ISBN 80-858-3460-X.

TRESKES, Eline, 2018. *Representing North Korea in US and South Korean Newspapers: a Corpus-Based Critical Discourse Analysis*. Master Thesis.

YOON, L. a B. WILSON. 'Nice Korea, Naughty Korea': Media framings of North Korea and the inter-Korean relationship in the London 2012 Olympic Games. *International*

Review for the Sociology of Sport [online]. 2016, **51**(5), 505 - 528 [cit. 2020-12-31]. ISSN 14617218. Dostupné z: doi:10.1177/1012690214547745

Knižní zdroje

ČANG, Čin-söng, 2015. *Milovaný vůdce: můj útěk ze Severní Koreje*. Brno: CPress. ISBN 978-80-264-0725-6.

FAIRCLOUGH, Norman, 1995. *Media Discourse*. Arnold.

FIFIELD, Anna, 2019. *The Great Successor*. New York: Public Affairs. ISBN 9781541742505

FRENCH, Paul, 2014. *North Korea: State of Paranoia: A Modern History*. London: Zed Books. ISBN 1780329482.

CHA, Victor, 2012. *The Impossible State: North Korea past and future*. HarperCollins Publishers. ISBN 978-0-06-290636-6.

KUKLÍK, Jan a Jan KUKLÍK, 2005. *Dějepis 4: Nejnovější dějiny*. Praha: SPN. ISBN 807-235-175-3.

LAN'KOV, A. N. a , [2015]. *The Real North Korea: Life and Politics in the Failed Stalinist Utopia*. New York, NY: Oxford University Press. ISBN 978-019-9390-038.

MARSHALL, Tim, 2015. *V zajetí geografie*. Praha: Rybka Publishers. ISBN 978-80-87950-49-4.

MCCOMBS, Maxwell E., 2009. *Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-591-2.

STEINER-GASHI, Ingrid a Dardan GASHI, 2010. *Ve službách diktátora: severokorejský agent odhaluje pravdu o stalinistickém režimu*. Brno: Jota. ISBN 978-80-7217-782-0.

PETERSON, Mark a Phillip MARGULIES, 2010. *A Brief History of Korea*. New York: Infobase Publishing. ISBN 978-0-8160-5085-7.

Respekt: Naučme se dýchat, 2020. XXXI.

RICHELSON, Jeffrey T., 2006. *Spying on the Bomb: American Nuclear Intelligence from Nazi Germany to Iran and North Korea*. New York: W. W. Norton & Company, s. 612–613. ISBN 978-0-393-32982-7.

ROMERSTEIN, Herbert, 2008. Counterpropaganda: We can't win without it. *Strategic Influence: Public Diplomacy, Counterpropaganda, and Political Warfare* [online]. Institute of World Politics Press, s. 137–180 [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: https://jmw.typepad.com/files/strategicinfluenceclass_copy.pdf

ŠPITÁLNÍKOVÁ, Nina, 2017. *Mezi dvěma Kimy: na studiích v KLDŘ. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7422-526-0.*

ŠPITÁLNÍKOVÁ, Nina, 2020. *Svědectví o životě v KLDŘ. Praha: NLN. ISBN 978-80-7422-776-9.*

VESELÝ, Zdeněk, 2001. *Světová politika 20. století v dokumentech (1900-1945). Praha.*

Internetové zdroje

Členové a jejich tituly, partneři: REFLEX, 2021. *Unievydavatelu.cz* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z:

http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/clenove_jejich_tituly?titul-detail=253

HÁJEK, Adam, *Zemřel vůdce Severní Koreje Kim Čong-il, dostal infarkt ve vlaku* [online]. 19. prosince 2011 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/zemrel-vudce-severni-koreje-kim-cong-il-dostal-infarkt-ve-vlaku.A111219_070328_zahranicni_aha

JORDAN, Mary. 9 FOUND DEAD ON CAPTURED N. KOREAN SUB. *Washington Post* [online]. 1998 [cit. 2020-08-28]. Dostupné z:

<https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1998/06/26/9-found-dead-on-captured-n-korean-sub/84b28840-3f80-4edf-8bfd-5fed31c26215/>

JAV, 2012. *Raketa Unha-3 se hned po startu rozpadla* [online]. [cit. 2020-09-11].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1178744-raketa-unha-3-se-hned-po-startu-rozpadla>

JAV, 2012. *Nikdo to nečekal: Severní Korea odpálila raketu* [online]. [cit. 2020-09-11].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1129179-nikdo-necekal-severni-korea-odpalila-raketu>

KLDŘ údajně spustila další dva tisíce centrifug na obohacení uranu [online], 2010. [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: <https://zahranicni.ihned.cz/c1-48252940-kl-dr-udajne-spustila-dalsi-dva-tisice-centrifug-na-obohaceni-uranu>

Kleptocracy. *Cambridge Dictionary* [online]. [cit. 2020-08-11]. Dostupné z:

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/kleptocracy>

-MAV-, 2013. *Změní Babiš politickou mapu českých deníků?* *Mediaguru.cz* [online]. 28. června 2013 [cit. 2021-01-28]. Dostupné z:

<https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/06/zmeni-babis-politickou-mapu-ceskych-deniku/>

Mapinfluence.eu: *Analýza médií*, 2017. *Mapinfluence.eu: Mapping chinese influence in central Europe* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://mapinfluence.eu/cs/analyza-medii/>

MCCURRY, Justin, *Kim Jong-il's personal Japanese chef returns to land he fled* [online]. 10 August 2012 [cit. 2020-03-31]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2012/aug/10/kim-jong-il-japan-chef>

MIKOLÁŠ, Robert a Simona BARTOŠOVÁ, 2012. *Severní Korea je oficiálně jadernou zemí, má to v ústavě* [online]. [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/severni-korea-je-oficialne-jadernou-zemi-ma-to-v-ustave_201205311350_sbartosova

NADAČNÍ FOND NEZÁVISLÉ ŽURNALISTIKY. *Typologie domácích zpravodajských webů* [online]. In: . [cit. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://www.nfnz.cz/studie-a-analyzy/typologie-domacich-zpravodajskych-webu/>

North Korea claims first nuclear test. *The Guardian* [online]. 9 Oct 2006 [cit. 2020-09-09]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2006/oct/09/northkorea>

O Respektu [online]. [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/o-respektu>

Priming. *Institut politického marketingu* [online]. [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/priming>

PROCHÁZKOVÁ, Kateřina, Pavlína NEČÁSKOVÁ a Mirko KAŠPAR, *Vůdce komunistické Severní Koreje Kim Čong-il je po smrti* [online]. 19. prosince 2011 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/vudce-komunisticke-severni-koreje-kim-cong-il-je-po-smrti_201112190930_akottova

REINER, Tomáš, *Kim Čong-il* [online]. 8. dubna 2010 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/tema/clanek/kim-cong-il-40095700>

REDAKCE MAM. Respektu stoupá PN, čtenost méně. *Marketing & Media* [online]. 21. 3. 2011 [cit. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://mam.cz/media/2011-03/respektu-stoupa-pn-ctenost-mene/>

Ročenka Unie vydavatelů 2012: Odhady čtenosti tisku [online]. [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <http://www.rocenkaunievydavatelu.cz/2012/index.php?akce=ctenost&tg=21>

North Korea: Kept in ignorance, 2020. *Rsf.org* [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://rsf.org/en/north-korea>

SANG-HUN, Choe, 2009. North Korea Claims to Conduct 2nd Nuclear Test. *New York Times* [online]. [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2009/05/25/world/asia/25nuke.html>

ŠLAJCHRTOVÁ, Leona a Adam HÁJEK, 2010. Potvrzeno, jihokorejskou loď potopila KLDLDR. A ještě vyhrožuje válkou. *Idnes.cz* [online]. [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/potvrzeno-jihokorejskou-lod-potopila-kldr-a-jeste-vyhrozuje-vaalkou.A100520_072407_zahranicni_btw

The World Factbook, *Cia.gov* [online]. [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/kn.html>

Webu Reflex.cz vzrostla od zří návštěvnost o 68 procent. Děkujeme. *Reflex.cz* [online]. 2. 1. 2013 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/49038/webu-reflex-cz-vzrostla-od-zari-navstevnost-o-68-procent-dekujeme.html>

WUDUNN, Sheryl. North Korea Fires Missile Over Japanese Territory. *New York Times* [online]. Sept. 1, 1998 [cit. 2020-08-28]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1998/09/01/world/north-korea-fires-missile-over-japanese-territory.html>

Zdroje výzkumné části

BACH, Martin. *Těžké časy Draheho vůdce*. *Respekt* [online]. 14.3. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2010/11/tezke-casy-draheho-vudce>

BERWID-BUQUOY, Jan. *Proč nikdo nechce svrhnout tyranský režim v Severní Koreji?* [online]. 24. 1.2012n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/44881/proc-nikdo-nechce-svrhnout-tyransky-rezim-v-severni-koreji.html>

BERWID-BUQUOY, Jan. *Severní Korea hrozí „brutálním úderem“* [online]. 13. 12. 2010n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/dokument/39724/severni-korea-hrozi-brutalnim-uderem.html>

BOČEK, Jan. *Jak si žije Kim* [online]. 11. 11. 2012 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: respekt.cz

BUCHERT, Viliam. *Kim Čong-il* [online]. 29. 12. 2011n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/causy/73504/kim-cong-il.html>

FORMÁNEK, Jaroslav. *Nový Kim pro starou válku* [online]. 3. 10. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2010/40/novy-kim-pro-starou-valku>

GAA. *Čína zadržovala hranici s KLDK. Už nechce další přílivy Severokorejců* [online]. 30. 3. 2011 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://zahranicni.ihned.cz/c1-51410760-cina-zadratovala-hranici-s-kldr-uz-nechce-dalsi-prilivy-severokorejcu>

Jih spustil manévry, KLDK vyhrožuje 'svatou válkou' [online]. 23. 12. 2010 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: lidovky.cz

Jižní Korea trestá KLDK: zakáže jejím lodím pohyb ve svých vodách [online]. 24. 5. 2010 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: lidovky.cz

Kim dovoluje Severokorejčům mobily a pizzu [online]. 4. 7. 2012 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/kim-dovoluje-severokorejcum-mobily-a-pizzu-159589>

Kim mi dal rolexky a v divadle plakal, popsal diktátora jeho básník [online]. 6. 1. 2012n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/kim-mi-dal-rolexky-a-v-divadle-plakal-popsal-diktatora-jeho-basnik-141325>

KLDR popravila tajemníka strany za nepovedenou finanční reformu [online]. 18. 3. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/kldr-popravila-tajemnika-strany-za-nepovedenou-financni-reformu-29516>

KLDR slaví narozeniny Kima. Diktátora pobaví i krasobruslař Verner [online]. 16. 2. 2011 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/kldr-slavi-narozeniny-kima-diktatora-pobavi-i-krasobruslar-verner.A110216_121829_ln_zahranici_mtr

KUNDRA, Ondřej a Kateřina ŠAFAŘÍKOVÁ. “*VRÁTILA JSEM SE TAM, KDE MĚ VĚZNILI*” [online]. 7. 7. 2011n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/nad-penou/vratila-jsem-se-tam-kde-me-veznili>

Medveděv přivítal Kim Čong-ila. Severokorejský vůdce zůstane na Sibíři týden [online]. 24. 8. 2011n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://zahranicni.ihned.cz/c1-52657500-medvedev-privital-kim-cong-ila-severokorejsky-vudce-zustane-na-sibiri-tyden>

ORA. *Stihne vás krutá odvěta, vzkazuje KLDR sousedům. Chystá jaderný test* [online]. 8. 4. 2012 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://zahranicni.ihned.cz/c1-55335020-stihne-vas-kruta-odveta-vzkazuje-kl-dr-sousedum-chysta-jaderny-test>

REI. *Severokorejská raketa se rozlomila a dopadla do moře* [online]. 13. 4. 2012 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/severokorejska-raketa-se-rozломila-a-dopadla-do-more-151405>

Severokorejci tonuli v slzách, začal dvoudenní pohřeb milovaného vůdce [online]. 28. 12. 2011n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/severokorejci-tonuli-v-slzach-zacal-dvoudenni-pohreb-milovaneho-vudce-140428>

Severokorejští lékaři operují při svíčkách a bez narkózy [online]. 15. 7. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/severokorejsti-lekari-operuji-pri-svickach-a-bez-narkozy.A100715_103735_ln_zahranici_mtr

SOBOTA, Jiří. *SEVERNÍ KOREA SLAVÍ NAROZENINY* [online]. 15. 4. 2012n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2012/16/severni-korea-slavi-narozeniny>

Svět se ptá: Vládne skutečně Kim Čong-un? [online]. 18. 1. 2012 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/svet-se-pta-vladne-skutecne-kim-cong-un.A120117_093656_ln_zahranici_mtr

ŠUPOVÁ, Tereza. *Kim Čong-unova Korea: minisukně a Mickey Mouse* [online]. 17. 7. 2012 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/supova-jina-kl-dr-minisukne-i-rocky.A120716_194915_ln_zahranici_sk

ŠVAMBERK, Alex. *Prezident Jižní Koreje změnil politiku vůči KLDR, letecké záběry ukazují spoušť* [online]. 24. 11. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/prezident-jizni-koreje-zmenil-politiku-vuci-kldr-letecke-zabery-ukazuji-spoust-69649>

UMA. *Írán poprvé pocítí dopad nových sankcí. Rusko mu nedodá protirakety* [online]. 10. 6. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://zahranicni.ihned.cz/c1-44179200-iran-poprve-pociti-dopad-novych-sankci-rusko-mu-nedoda-protirakety>

Unikátní video: KLDR sužuje bída a hladomor [online]. 29. 6. 2011n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/unikatni-video-kldr-suzuje-bida-a-hladomor.A110629_182047_in_zahranici_mev

V KLDR se chystá sjezd svolávaný jednou za generaci [online]. 5. 9. 2010n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/v-kldr-se-chysta-sjezd-svolavany-jednou-za-generaci-56839>

V obrovském koncentráku v KLDR trpí 200 tisíc lidí, tvrdí Amnesty International [online]. 3. 5. 2011n. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/v-obrovskem-koncentraku-v-kldr-trpi-200-tisic-lidi-tvrdi-amnesty-international-88745>

VNJ. *KLDR pohrozila USA a Jižní Koreji jadernou "svatou válkou"* [online]. 28. 8. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://zahranicni.ihned.cz/c1-46087150-kldr-pohrozila-usa-a-jizni-koreji-jadernou-svatou-valkou>

Teze diplomové práce

SCHVÁLENO

MJ. 18.6.19

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Bc. Peka David	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2018	
E-mail diplomantky/diplomanta: davidpeka@seznam.cz	
Studijní obor/forma studia: Mediální a komunikační studia / prezenční	
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální konstrukce Severní Koreje za vlády Kim Čong-ila a Kim Čong-una	
Předpokládaný název práce v angličtině: North Korea's media construction under Kim Jong-il and Kim Jong-un rulership	
Předpokládaný termín dokončení LS 2021	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování: Severní Korea je patrně nejvíce izolovaný stát na světě. Až na výjimky je pro většinu lidí existence této komunistické země je jen jakousi představou, kterou si vytvořili na základě nejrůznějších mediálních sdělení. Paradox Severní Koreje spočívá v tom, že ačkoliv je dnes takřka celý svět propojen za pomoci internetu a v přímém přenosu lze sledovat dění na druhém konci světa, právě Severní Korea je dokonale izolovanou zemí. V Severní Koreji nepůsobí zahraniční redakce, není zde přístup k internetu, není zde svoboda slova i v 21. století zde existují koncentrační pracovní tábory a hrozí hladomory. Právě kvůli nebezpečí a velmi přísným pravidlům, které v Severní Koreji panují, není možné pro valnou většinu české, ani světové populace získávat informace jinak než prostřednictvím médií. O to zajímavější výsledky může mít kvalitativní výzkum zaměřený na to, jakým způsobem jsou české veřejnosti prezentovány informace o Severní Koreji.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy: Ve své diplomové práci se chci zabývat mediálním obrazem Severní Koreje v českých médiích. Jako časové období jsem si zvolil rozmezí let 1994 až 2019. V roce 1994 začala vláda Kim Čong-ila, kterého v roce 2011 vystřídal Kim Čong-un. Ve své práci chci zjistit, zda a popřípadě jak se změnil způsob informování o Severní Koreji v období vlády posledních dvou diktátorů. V této práci za pomoci kvalitativní obsahové analýzy identifikuji vzorce, souvislosti a pravidelnosti, s jakými jsou informace o Severní Koreji podávány. S ohledem na cíle svého výzkumu do analýzy zahrnu zejména rozsáhlejší texty publicistického charakteru, u nichž předpokládám hlubší a analytičtější pohled na zkoumanou zemi.	
Otázky: HVO1: Jak česká tištěná média referují o Severní Koreji? HVO2: Změnila se reprezentace Severní Koreje mezi lety 1994 až 2019? Pokud ano, pak jak? VVO1: Na která témata/rámce se média zaměřují, jak konstruují zemi v souvislosti s její mezinárodní pozicí?	
Předpokládaná struktura práce: 1. Úvod	

2. Představení tématu, cíl práce
3. Severokorejská historie a současnost, historické ukotvení tématu
4. Mediální teorie
  - 4.1 Agenda Setting
  - 4.2 Mediální reprezentace
  - 4.3 Mediální vliv na vnímání Severní Koreje
  - 4.4 Framing
  - 4.5 Propaganda a antipropaganda
5. Charakteristika a popis analyzovaného materiálu
  - a) Deník Právo
  - b) Hospodářské noviny
  - c) MF Dnes
  - d) Týdeník Respekt
  - e) Týdeník Reflex
6. Analýza výsledků a vyhodnocení výsledků
7. Závěr

Vymezení podkladového materiálu:

Analytické články, komentáře, reportáže.

Deník Právo, Hospodářské noviny, MF Dnes, Respekt, Reflex

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvalitativní analýza mediálních obsahů tematizujících Severní Koreu. Za pomoci otevřeného a axiálního kódování a na základě analytických postupů zakotvené teorie induktivně identifikují hlavní témata, na která se média zaměřují. Postihnou hlavní rámce, skrze něž je Severní Korea konstruována, s důrazem na charakteristiku místních politiků, místní politiky, jejího vztahu k ostatním zemím a na popis kvality života v zemi.

Základní literatura:

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014.

Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

Publikace uvádí čtenáře do metodologie a empirického výzkumu sociálních věd, provádí jej jeho jednotlivými etapami a poskytuje vodítka pro případnou samostatnou vědeckou práci v oblasti výzkumu médií. Hlavní snahou autorky je představit nejčastěji užívané postupy ve výzkumech médií a kultury realizovaných v České republice.

ŠPITÁLNÍKOVÁ, Nina. Mezi dvěma Kimy: na studiích v KLDK. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2017. ISBN 978-80-7422-526-0.

Jako jedna z mála na světě se zúčastnila studijních pobytů na Kim Il-songově univerzitě za vlády obou posledních vůdců Kim Čong-ila a Kim Čong-una. Jak vypadá bezprostřední severokorejská realita? Jak se režim změnil během pár měsíců po převzetí moci Kim Čong-unem? Autorka se v textu snaží nalézt odpovědi na tyto i mnohé další související otázky a na základě osobní zkušenosti přináší vhled do segmentu severokorejského života.

TRAMPOTA, Tomáš. Zpravodajství. Praha: Portál, 2006.

Kniha poskytuje základní orientaci v pohledu na zpravodajství jako na sociální fenomén. seznamuje studenty se

základními teoriemi, které se vztahují k popisu produkce zpráv, s faktory, které se na transformování událostí do zpráv podílejí, i s teoretickými koncepty popisujícími vliv zpravodajského žánru na společnost. Podrobněji čtenáři seznamuje s již klasickými koncepty mediálních studií, jako jsou zpravodajské hodnoty (news values), gatekeeping a agenda setting (nastolování agendy), včetně metodického popisu výzkumů, které stály u jejich zrodu.

STEINER-GASHI, Ingrid a Dardan GASHI. Ve službách diktátora: severokorejský agent odhaluje pravdu o stalinistickém režimu. Brno: Jota, 2010. ISBN 978-80-7217-782-0.

Kim Čong-ryul vysoce postavený severokorejský důstojník a agent, uskutečňuje svůj dlouho plánovaný úrtek. Autoři ličí vedle Kim Čong-ryulova životního příběhu také pohnuté dějiny Severní Koreje, popisují přepychový způsob života diktátorů, zatímco obyvatelstvo hladoví a je potlačováno. Zaznamenávají také nelichotivý způsob chování evropských firem, které se bez skrupulí obohacují na nezákonných obchodech.

MYERS, B. R. Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti. ISBN 978-80-86995-25-0.

Text přináší nový pohled na režim v Severní Koreji a odhaluje skutečné příčiny, proč Severokorejci jednají tak, jak jednají. Autor jako představitel západního civilizačního okruhu a myšlení geniálním způsobem dešifruje způsob myšlení, příčiny jednání, hodnotový řebříček a cíle Severokorejských vládních špiček. Tento jedinečný přístup přináší mnohá odhalení a čtenáři tak umožňuje hlubší pochopení situace na Korejském poloostrově.

Diplomové a disertační práce k tématu:

ŠPITÁLNÍKOVÁ, Nina. Propaganda v KLR: funkce, metody a vývoj [online]. Praha, 2013. Filozofická fakulta.

HRBKOVÁ, Romana. Mediální obraz Severní a Jižní Koreje ve vybraných českých internetových médiích [online]. 2015. Technická univerzita Ostrava.

Datum / Podpis studenta/ky

21/5/2019

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

VUCHOČOVÁ LENKA
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

21.5.2019

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Schéma kostry dat (graf)

